

Inhoud

Executive Summary	2
Inleiding	3
1. Omzet	4
1.1 De omzet van de Top 500-bedrijven	4
1.2 De Top 10 van de omzet	6
1.3 De gemiddelde omzet per werknemer	7
2. Tewerkstelling	8
2.1 Personeelsevolutie binnen de Top 500-bedrijven	8
2.2 De personeelsbezetting binnen de Top 500-bedrijven	9
2.3 De Top 10 van de tewerkstelling in Limburg	10
3. Personeelskosten	12
3.1 Gemiddelde personeelskosten	12
3.2 Indeling personeelskosten volgens tewerkstellingscategorie	12
3.3 Indeling personeelskosten volgens activiteit	13
4. Toegevoegde waarde	14
4.1 Gemiddelde toegevoegde waarde	14
4.2 Toegevoegde waarde ten opzichte van omzetcijfer volgens activiteit	14
4.3 Toegevoegde waarde ten opzichte van omzetcijfer volgens tewerkstellingscategorie	15
4.4 De personeelskosten ten opzichte van de toegevoegde waarde	15
5. Rendabiliteit	16
5.1 Nettowinst	16
5.2 Cashflow	17
5.3 Rendabiliteit	18
5.4 Verkoopsmarge	20
6. Export	23
6.1 Indeling van de export op basis van omzetcategorie	23
6.2 Indeling van de export op basis van activiteit	24
7. Oorsprong van het kapitaal	25
7.1 Indeling op basis van tewerkstellingscategorie	25
7.2 Indeling op basis van omzetcategorie	26
7.3 Indeling op basis van regio	26
8. Spreiding	28
8.1 Spreiding van de Top 500-bedrijven	28
8.2 Evolutie van de regionale spreiding van de Top 500-bedrijven	29
8.3 Spreiding van de tewerkstelling van de Top 500-bedrijven	30
8.4 De Top 10 van de gemeenten naar het aantal Top 500-bedrijven	31
8.5 De Top 10 van de gemeenten naar de tewerkstelling van de Top 500-bedrijven	32
8.6 Indeling van de Top 500-bedrijven naar sector	33
9. Samenvatting	35

Executive Summary

Het referentiewerk Top 500 van VKW Limburg is toe aan de eenendertigste editie en bevat de bedrijfsresultaten van de 500 Limburgse ondernemingen met de grootste omzet in 2015. De minimumomzet - de omzet van het 500ste bedrijf - om in deze editie opgenomen te worden, bedraagt 11,60 miljoen euro. Een stijging van 6,32% ten opzichte van 2014 en van 4,63% ten opzichte van 2013.

De schat aan cijfergegevens van de Top 500 wordt ieder jaar door VKW Limburg grondig geanalyseerd. Deze diepgaande analyse geeft een goed beeld van de evolutie van deze erg belangrijke groep Limburgse ondernemingen, die samen instaan voor 29,08% van de totale RSZ-tewerkstelling in onze provincie. Het geeft dus ook een goed beeld van de 'gezondheid' van de Limburgse economie.

Eind 2014 is de laatste wagen bij Ford Genk van de band gerold. Ford Werke G.m.b.H. was decennialang een dominante factor binnen de Top 500, die de analyse dus ook sterk beïnvloedt. In 2015 blijven er echter nog steeds activiteiten van het bedrijf in Limburg met de testbanen in Lommel en ook met de ontmanteling van de fabriek in Genk. Net als vorig jaar hebben we daarom opnieuw de keuze gemaakt om in onze analyse abstractie te maken van Ford Werke G.m.b.H. Idem voor de vergelijkingen met de jaren voordien, zodat er geen vertekening is door het wegvallen van de Ford fabriek in Genk.

Hoewel het aandeel van de industrie doorheen de jaren stelselmatig achteruit gaat, blijft de industrie nog steeds de belangrijkste sector en dit zowel qua omzet als qua tewerkstelling. Zo is 54,37% van de totale omzet en 52,21% van de totale tewerkstelling afkomstig van de industrie. Meer dan de helft van de Top 500-bedrijven heeft Limburgse wortels qua aandeelhouderschap (55,87%) en 31,74% is in buitenlandse handen.

Qua omzet en tewerkstelling presenteren de Top 500-bedrijven voor 2015 positieve resultaten. De gemiddelde omzet per Top 500-bedrijf stijgt met 4,06% tot 60,47 miljoen euro. De Top 500-bedrijven stellen samen 78.131 mensen tewerk, een toename van 4,65%. Omdat de samenstelling van de Top 500 doorheen de jaren wijzigt (bedrijven verdwijnen, andere komen erin), maken we voor de bedrijven uit de huidige editie ook een vergelijking met hun personeelsbestand in 2014. Op die manier kunnen we een uitspraak doen over de werkelijke personeelsevolutie bij de(zelfde) Top 500-bedrijven. Deze vergelijking toont eveneens een aanzienlijke toename van de tewerkstelling, namelijk met 2.752 arbeidsplaatsen of met 3,67%. Bij 226 van de Top 500-bedrijven is de tewerkstelling gegroeid in 2015, wat een stuk hoger ligt dan in 2014 (190) en 2013 (182).

De gemiddelde personeelskost per Top 500-werknemer stijgt met ruim 2% in 2015. De gemiddelde ratio personeelskost in verhouding tot de omzet stijgt in 2015 tot 16,36%. De gemiddelde omzet per werknemer daalt licht met 0,62%. Dit samen vormt geen gunstige evolutie op het vlak van competitiviteit. De gemiddelde ratio toegevoegde waarde ten opzichte van de omzet laat een lichte stijging zien tot 26,28% in 2015. De gemiddelde toegevoegde waarde van de Top 500-bedrijven stijgt, maar de toegevoegde waarde per Top 500-werknemer daalt. Van de totale omzet wordt er iets meer geëxporteerd (45,87%). In 2014 was dit nog 45,59%.

Slechts 64 van de bedrijven in de Top 500 maakt verlies. Dit aantal daalt al voor het tweede jaar op rij en is op zijn laagste in de afgelopen 8 jaar. Desalniettemin is de rendabiliteit van de Top 500-bedrijven gedaald in 2015. De gemiddelde nettowinst bedraagt 1,94 miljoen euro, na een sterke 2,24 miljoen euro in 2014 en een dramatische 1,32 miljoen euro gemiddeld in 2013. De mediaan qua rendabiliteit stijgt wel voor het tweede jaar op rij. De gemiddelde cashflow daalt en de gemiddelde afschrijvingen stijgen. Verder dalen zowel de gemiddelde netto en bruto rendabiliteit als de gemiddelde netto en bruto verkoopsmarge, al geeft de mediaan ook hier telkens een gunstige tendens weer.

Kortom: globaal kunnen we voor 2015 spreken van een gunstig jaar. De heropleving in 2014 wordt hier bestendigd. We zien in 2015 een stijging inzake omzet en tewerkstelling maar helaas ook een stijging van de personeelskost per werknemer. De toegevoegde waarde evolueert positief, net als de export. De rendabiliteit, een zorgenkind in 2012 en 2013, maakte een mooie en broodnodige inhaalbeweging in 2014 maar valt enigszins terug in 2015.

Inleiding

De editie 2016 van de Top 500 is al de **eenendertigste** op rij en bevat de ondernemingsresultaten van de 500 **grootste Limburgse ondernemingen volgens omzet** in het **jaar 2015**. De rangschikking is gebaseerd op het omzetcijfer van ondernemingen waarvan de hoofdzetel gevestigd is in Limburg of bedrijven met hoofdzetel buiten Limburg waarvan **Limburgse cijfers** gekend zijn. Indien de geconsolideerde cijfers gekend zijn, dan worden deze weergegeven met de opmerking op welke Limburgse bedrijven of vestigingen de consolidatie betrekking heeft. Bedrijven waarvan we niet over de cijfers van boekjaar 2015 beschikken en die op basis van hun omzet in boekjaar 2014 groot genoeg zijn, nemen we op in de rangschikking op basis van hun omzetcijfer van boekjaar 2014. In deze editie hebben we dit voor 12 bedrijven zo toegepast. Dit doen we om een zo correct mogelijk totaalbeeld te krijgen van de Limburgse economie.

Ieder jaar maken we een **grondige analyse** van de gegevens van de **Top 500-bedrijven**. Zo krijgen we een beeld van de evolutie van deze belangrijke groep Limburgse ondernemingen, die samen instaan voor 29,08% van de totale RSZ-tewerkstelling in onze provincie. We bestuderen achtereenvolgens de omzet, de tewerkstelling, de personeelskosten, de toegevoegde waarde, de rendabiliteit, de export, de oorsprong van het kapitaal en de spreiding. We kijken ook nauwgezet naar een aantal karakteristieken van de Top 500-bedrijven. De omvang van de refertegroep kan verschillen al naargelang de ratio's of gemiddelden die berekend worden en is steeds in de tabellen zichtbaar. De reden dat dit kan verschillen is dat niet alle gegevens en ratio's voor alle bedrijven beschikbaar zijn.

Editie 2016 telt, in vergelijking met vorig jaar, **46 nieuwkomers**, en natuurlijk evenveel bedrijven die de Top 500 verlaten. In de vorige editie telde de Top 500 38 nieuwkomers. Dit is inclusief naamsveranderingen, consolidaties, fusies en overnames. De **omzet van het 500ste bedrijf** bedraagt in deze editie 11,60 miljoen euro. Dit ligt hoger dan in 2014 (10,91 miljoen euro) en de edities daarvoor. In 2010 was de benedengrens nog 9,73 miljoen euro.

Ford Werke G.m.b.H. was in het recente verleden altijd een dominante factor binnen de Top 500. Met bijvoorbeeld ongeveer 10% van de Top 500-omzet en een medewerkersbestand dat ongeveer 6 à 7% van de Top 500-tewerkstelling uitmaakte. Omwille van de vergelijkbaarheid hebben we ervoor gekozen om de vele analyses te doen zonder de cijfers van Ford-Werke G.m.b.H., ook al is het bedrijf onder andere met de Testbanen in Lommel nog steeds actief in 2015. Ook als we vergelijken met voorbije jaren zijn de cijfers van Ford Werke G.m.b.H. eruit gehaald voor de desbetreffende jaren.

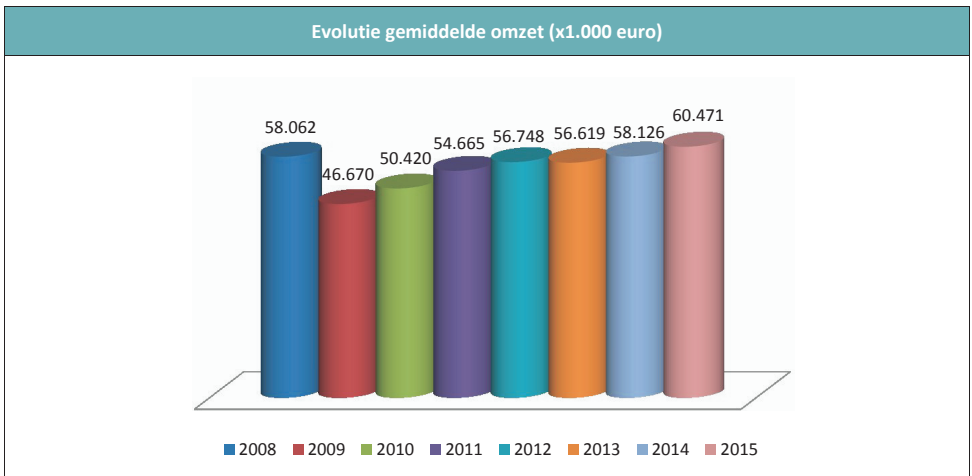
1. Omzet

1.1 De omzet van de Top 500-bedrijven

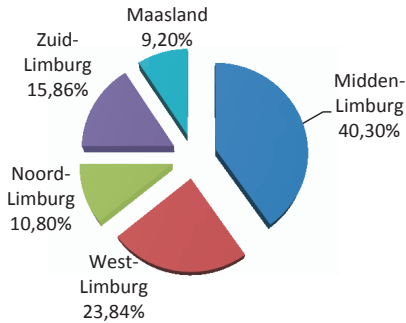
In 2015 realiseren de Top 500-bedrijven samen een totale omzet van 30,18 miljard euro. De totale omzet van de Top 500 stijgt daarmee redelijk fors met 4,03% ten opzichte van 2014 (29,00 miljard euro). In 2014 werd ook al een stijging gerealiseerd van 2,66%, na een kleine terugval in 2013. De inhaalbeweging ten opzichte van het pré-crisisjaar 2008 (58,06 miljard euro) werd in 2014 reeds voltooid en in 2015 gaat het dus verder in stijgende lijn. Zoals vermeld in de inleiding, maken we in deze analyse abstractie van Ford Werke G.m.b.H, waardoor de refertegroep in het overzicht hieronder 499 in de plaats van 500 bedrijven bevat.

Van 317 Top 500-bedrijven steeg de omzet in 2015. In 2014, 2013, 2012, 2011 en 2010 kenden respectievelijk 296, 275, 275, 389 en 339 bedrijven een omzetstijging. In het crisisjaar 2009 steeg de omzet slechts in 197 van de Top 500-bedrijven.

De omzet van de Top 500-bedrijven				
Jaar	Aantal bedrijven in refertegroep	Totale omzet in duizend euro	Gemiddelde omzet in duizend euro	Minimale omzet in duizend euro
2008	499	28.972.692,9	58.062	10.224
2009	499	23.288.056,8	46.670	9.230
2010	499	25.159.542,0	50.420	9.744
2011	499	27.277.705,4	54.665	10.659
2012	499	28.317.495,4	56.748	10.966
2013	499	28.252.861,4	56.619	11.090
2014	499	29.004.949,8	58.126	10.914
2015	499	30.175.081,6	60.471	11.603

Spreiding van de omzet over de verschillende regio's

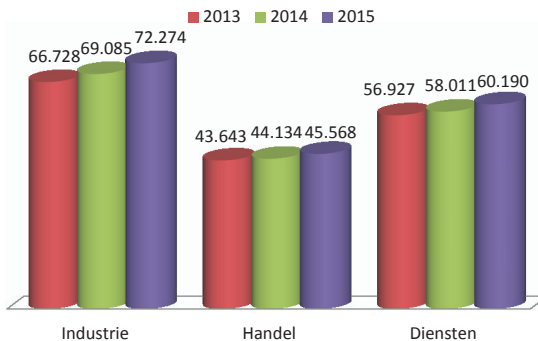
Van de 30,18 miljard euro omzet van de Top 500-bedrijven neemt Midden-Limburg 40,30% aandeel (12,16 miljard euro) voor zijn rekening, gevolgd door West-Limburg met 23,84% (7,19 miljard euro), Zuid-Limburg met 15,86% (4,78 miljard euro), Noord-Limburg met 10,80% (3,26 miljard euro) en tot slot het Maasland met 9,20% (2,78 miljard euro). Ten opzichte van 2014 (opnieuw de herrekenende cijfers zonder Ford-Werke G.m.b.H. voor 2014) stellen we vast dat het aandeel van West-Limburg in de totale omzet van de Top 500 gedaald is met 1%. Het aandeel van het Maasland steeg met bijna 1%. De spreiding over de andere regio's bleef eerder stabiel.

Indien we de totale omzet van de Top 500-bedrijven onderverdelen volgens de activiteiten industrie, handel en diensten dan voert de industrie de lijst aan met 54,37%, ongeveer 1 procentpunt lager dan de 55,26% in 2014. Dit is volledig toe te schrijven aan de toename van het aandeel van de dienstensector in de totale Top 500-omzet van (17,20% naar 18,75%), want ook het aandeel van de handel gaat licht achteruit (27,54% naar 26,88%). Ter vergelijking voor de industrie: in 2005 bedroeg het aandeel van de omzet van industrie en bouw nog 65%, in 1995 78% en bij de eerste editie van de TOP 500 in 1986 (gegevens 1985) bedroeg dit maar liefst 82%.

Omzet per activiteit

Activiteit	Aantal bedrijven	Omzet in duizend euro	Gemiddelde omzet in duizend euro	% van de totale omzet
Industrie	227	16.406.113,60	72.273,63	54,37%
Handel	178	8.111.140,60	45.568,21	26,88%
Diensten	94	5.657.827,40	60.189,65	18,75%
Totaal	499	30.175.081,60	60.471,11	100,00%

Evolutie gemiddelde omzet per activiteit (x1.000 euro)

1.2 De top 10 van de omzet

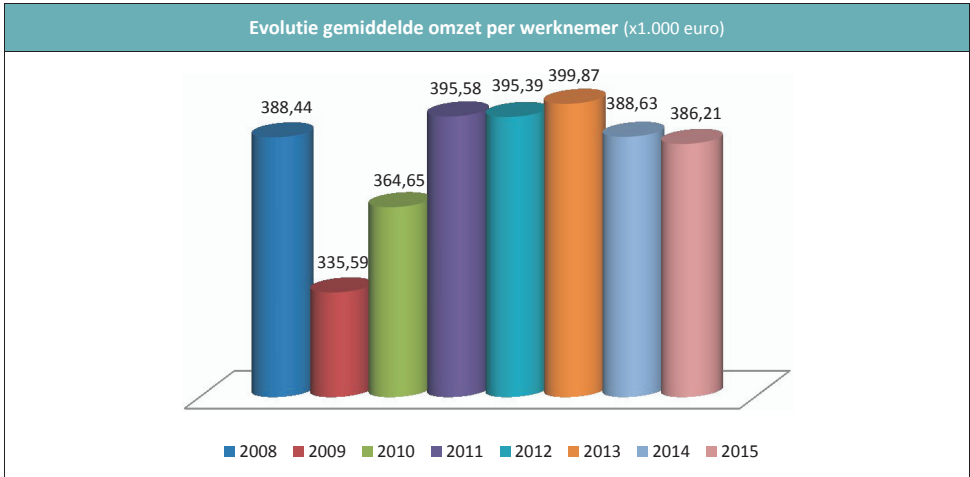
Zoals aangegeven in de inleiding, maken we in onze analyse abstractie van Ford Werke G.m.b.H. Het bedrijf voerde in 2015 nog activiteiten uit in Limburg met de testbanen in Lommel, de ontmanteling van de fabrieken in Genk en de verkoop/transit van wagens. Maar er is geen mogelijkheid om deze cijfers van 2015 op een goede manier te kunnen vergelijken met die van 2014, waarin de Ford fabrieken in Genk nog operationeel waren. In onderstaand overzicht nemen we het bedrijf nog wel op, maar we tellen de cijfers niet mee in de totalen.

Top 10 omzet				
Rang (rang vorig jaar)	Bedrijf	Omzet 2015 in duizend euro	Omzet 2014 in duizend euro	Vershil
1 (2)	Aperam Stainless Belgium nv/sa	1.477.909	1.433.786	44.123
2 (4)	Power Tools Distribution nv	864.532	785.652	78.880
3 (3)	SKF Logistics Services Belgium nv	821.407	796.400	25.007
4 (1)	Ford Werke G.m.b.H. Testbanen Lommel	752.986	2.293.226	-1.540.240
5 (7)	Mobis Parts Europe nv	600.133	519.340	80.793
6 (5)	Comfort Energy nv	557.069	704.199	-147.130
7 (6)	VYNOVA Belgium nv	513.220	579.925	-66.705
8 (8)	H.Essers	492.247	442.109	50.138
9 (11)	Melexis Technologies nv	418.856	390.457	28.399
10 (10)	JLG Manufacturing Europe bvba	411.345 ¹	411.345	/
11 (14)	Tessenderlo Chemie nv	398.810	373.650	25.160
Totaal zonder Ford Werke G.m.b.H.		6.555.528	6.436.863	118.665

Na vele jaren gedomineerd te zijn door Ford Werke G.m.b.H. wordt de eerste plaats in de top 10 volgens omzetcijfer ingenomen door de vroegere tweede grootste, met name Aperam Stainless Belgium. Power Tools Distribution springt met een mooie omzetgroei van positie vier naar positie twee in de top. SKF Logistics Service blijft stevig in derde positie. Ford Werke G.m.b.H. staat op de vierde plaats qua omzet. Mobis Parts Europe (vijfde plaats) en Melexis Technologies (negende plaats) zetten allemaal een of meerdere stappen naar boven in de top 10 dankzij hun omzetgroei. Comfort Energy en VYNOVA Belgium (het vroegere INEOS ChlorVinyls Belgium) zetten elk een stapje achteruit naar respectievelijk de zesde en zevende positie, met een aanzienlijke omzetsdaling in 2015. H.Essers blijft stevig in de achtste positie. Tessenderlo Chemie haalt een duidelijke omzetgroei in 2015 en sluit onze lijst hiermee af. Het bedrijf FrieslandCampina Professional nv verdwijnt uit de top 10 en belandt in 2015 op de twaalfde positie (negende positie in 2014). De top 10 (top 11 minus Ford Werke G.m.b.H.) is samen goed voor een omzet van 6,56 miljard euro of 21,72% van de totale omzet van alle Top 500-bedrijven (30,18 miljard euro). Voor 2014 bedroeg dit aandeel 22,42% zonder Ford. Als we vergelijken met de jaren voordien dan merken we op dat dit aandeel al verschillende jaren aan het afnemen is.

¹ Cijfers 2014 wegens cijfers 2015 niet beschikbaar

1.3 De gemiddelde omzet per werknemer

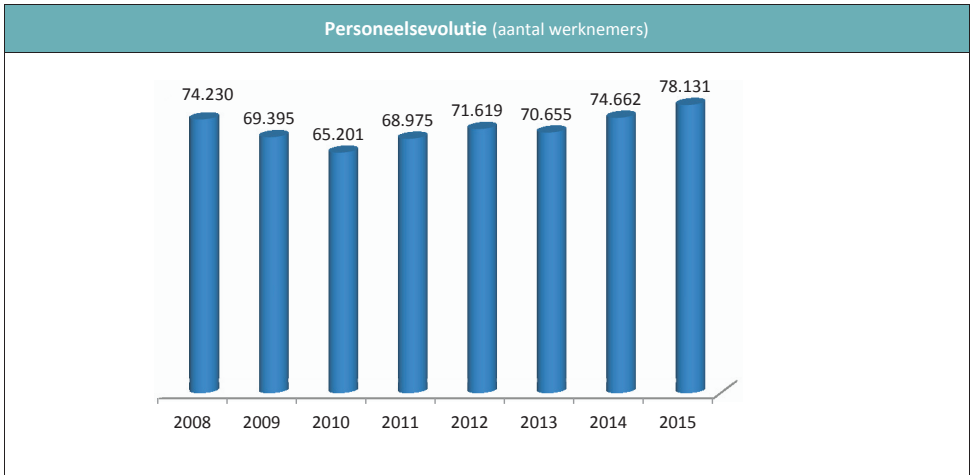
In 2015 bedraagt de gemiddelde omzet per werknemer 386.211 euro, een lichte afname met 2.423 euro per werknemer in vergelijking met 2014. Dit betekent een daling van de arbeidsproductiviteit per werknemer van 0,62% berekend op de gerealiseerde omzet. Dit is logisch, wetende dat de toename in werknemers groter was dan de toename in omzet. Als we verder terugblikken naar het verleden dan zien we dat de gemiddelde omzet per werknemer in het crisisjaar 2009 zeer sterk gedaald was (-13,61%), om nadien in 2010 en 2011 terug goed te herstellen tot boven het niveau van 2008 in nominale termen. In 2014 werd de trend terug dalend, wat zich in 2015 enigszins lijkt te stabiliseren.

Gemiddelde omzet per werknemer: indeling bedrijven volgens activiteit				
	2015		2014	
Activiteit	Aantal bedrijven	Gemiddelde omzet in euro per werknemer	Aantal bedrijven	Gemiddelde omzet in euro per werknemer
Industrie	227	402.150	232	382.770
Handel	178	797.556	181	788.807
Diensten	94	208.276	86	220.428
Totaal	499	386.211	499	388.634

De daling van de arbeidsproductiviteit is volledig toe te schrijven aan de dienstensector, die na de afname met 11,28% in 2014 een verdere afname van de arbeidsproductiviteit met 5,51% vertoont. In de sector handel daarentegen stijgt de arbeidsproductiviteit licht met 1,11%, nadat in 2014 al een eerdere sterke toename werd opgetekend (+7,75%). De industrie gaat er op vlak van arbeidsproductiviteit het sterkst op vooruit met een toename met 5,06% in 2015, na een kleine terugval in 2014. Zoals in iedere editie van de Top 500 stellen we dus vast dat er grote verschillen zijn tussen de sectoren op het vlak van arbeidsproductiviteit. Zoals geweten, leunen deze bevindingen nauw aan bij de evolutie van de tewerkstelling in deze sectoren (zie verder).

2. Tewerkstelling

2.1 Personeelsevolutie binnen de Top 500-bedrijven

In 2015 stellen de Top 500-bedrijven samen 78.131 werknemers tewerk². Dit betekent voor het tweede jaar op rij een sterke stijging met in 2015 maar liefst 3.469 werknemers of 4,65% meer ten opzichte van 2014. In 2014 zaten we al helemaal terug op het niveau van 2008 qua tewerkstelling, maar in 2015 gaan we hier fors over. Belangrijke kanttekening: het gaat hier ook om de tewerkstellingscijfers van bedrijven met hoofdzetel in Limburg. Dus tewerkstellingsgroei buiten Limburg wordt hier ook in opgenomen. Om de vergelijking over de jaren heen te maken, zijn hier opnieuw de cijfers exclusief Ford Werke G.m.b.H. weergegeven. In 2015 werkten bij Ford Werke G.m.b.H. 585 werknemers, inclusief de medewerkers van de testbanen in Lommel.

Personeelsevolutie volgens activiteit						
	2015			2014		
Activiteit	Aantal bedrijven	Totale tewerkstelling	Tewerkstelling per Top 500-bedrijf	Aantal bedrijven	Totale tewerkstelling	Tewerkstelling per Top 500-bedrijf
Industrie	227	40.796	181,50	232	41.873	180,49
Handel	178	10.170	57,13	181	10.127	55,95
Diensten	94	27.165	288,99	86	22.662	263,51
Totaal	499	78.131	157,43	499	74.662	149,62

² Voor het berekenen van deze tewerkstelling wordt de Limburgse tewerkstelling opgenomen (indien deze gekend is), anders worden de geconsolideerde gegevens opgenomen.

De tewerkstelling opgesplitst per activiteit levert bovenstaande vergelijking op. De verschillen per sector zijn opvallend. Ruim 52,21% van de werknemers in de Top 500 bedrijven is actief in de industrie. Vorig jaar was dit nog 56,08%. De dienstensector is goed voor 34,77% van de Top 500-tewerkstelling en vergroot hiermee fors zijn relatief aandeel, voor het tweede jaar op rij (30,35% in 2014 en 27,89% in 2013). Voor de sector handel gaat het de omgekeerde richting uit. Hier is 13,02% van de Top 500-werknemers tewerkgesteld, wat lager ligt dan in 2014 (13,56%) en 2013 (15,36%). De gemiddelde tewerkstelling per bedrijf neemt toe bij de Top 500-bedrijven, in hoofdzaak dankzij de dienstensector en slechts in mindere mate door handel en industrie.

Omdat de samenstelling van de Top 500 doorheen de jaren wijzigt (bedrijven verdwijnen uit de Top 500 en andere komen erin), maken we voor de bedrijven aanwezig in deze editie ook een vergelijking met het personeelsbestand van exact dezelfde bedrijven in 2014 (waarvan de gegevens bekend zijn). Op die manier kunnen we een uitspraak doen over de **werkelijke personeelsevolutie in deze bedrijven**. Deze meer genuanceerde vergelijking toont een iets kleinere toename van de tewerkstelling binnen de Top 500-bedrijven, namelijk met 2.752 arbeidsplaatsen of 3,67%.

Op het niveau van het bedrijf gekeken, hebben 226 Top 500-bedrijven in 2015 extra mensen aangeworven (190 bedrijven in 2014), terwijl bij 101 bedrijven de tewerkstelling op hetzelfde peil bleef (94 in 2014). 173 bedrijven waren genooddaakt hun tewerkstelling te verminderen (215 in 2014). In 2013 waren dit respectievelijk 182 (toename), 92 (constant) en 226 (daling) bedrijven. Voor de eerste keer in drie jaar zijn er dus meer bedrijven die het afgelopen jaar hun tewerkstelling hebben uitgebreid dan bedrijven die hun tewerkstelling hebben afgebouwd.

De Top 500-bedrijven staan in 2015 in voor 29,08% van de totale tewerkstelling in Limburg. Op 31 december 2015 bedroeg de totale RSZ-tewerkstelling in voltijdse equivalenten voor Limburg 268.286 werknemers. In 2014 bedroeg dit aandeel 27,94%. Het aandeel van de Top 500-bedrijven in de totale Limburgse tewerkstelling is in 2015 dus duidelijk toegenomen.

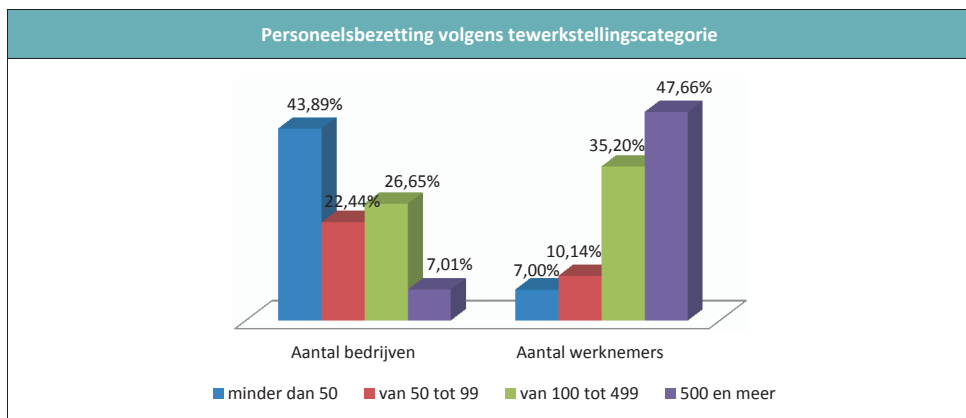
Per Top 500-onderneming zijn er gemiddeld 156,58 werknemers tewerkgesteld. In 2014 en 2013 waren dit respectievelijk nog 149,62 en 141,59 werknemers. Dit is voor het tweede jaar op rij een sterke stijging, met 5,67% in 2015.

2.2 Personeelsbezetting binnen de Top 500-bedrijven

Personeelsbezetting volgens tewerkstellingscategorie				
Tewerkstellings-categorie	Aantal Bedrijven (toename t.o.v. 2014)	%	Aantal werknemers	%
minder dan 50	219 (gelijk)	43,89%	5.471	7,00%
van 50 tot 100	112 (+3)	22,44%	7.921	10,14%
van 100 tot 500	133 (-5)	26,65%	27.503	35,20%
500 en meer	35 (+2)	7,01%	37.236	47,66%
Totaal	499	100,00%	78.131	100,00%

Binnen de Top 500, editie 2016, is het aantal bedrijven met meer dan 500 werknemers licht toegenomen, van 33 naar 35 bedrijven. De bedrijven met 500 of meer werknemers staan daarmee in voor bijna 48% van de totale tewerkstelling in de Top 500. Vorig jaar was nog 44%. Spectaculairder is de groei in aantal werknemers binnen deze groep, van 32.829 in 2014 naar 37.236 werknemers in 2015. Dit is een toename met 4.407 werknemers, wat groter is dan de netto groei in de totale Top 500. De groep bedrijven van 100 tot 500 medewerkers daalde in

aantal naar 133 (-5) en ook het aantal werknemers in deze categorie liep in dezelfde orde van grootte terug (-1.287 werknemers). Het aandeel van deze bedrijvengroep in de totale Top 500-tewerkstelling daalt van 38,5% vorig jaar naar 35,2% . De groep bedrijven met 50 tot 100 werknemers nam zowel licht toe in aantal (+3) als op het vlak van personeelsaantal. De kleinste bedrijven bleven constant in aantal en nagenoeg ook qua aantal werknemers, maar hun aandeel in de totale Top 500-tewerkstelling daalt naar 7% (7,36% in 2014). Globaal genomen lijkt de verschuiving in totaal tewerkgesteld personeel zich vooral voor te doen van de categorie 100 tot 500 werknemers naar de categorie met meer dan 500 werknemers.

2.3 De top 10 van de tewerkstelling in Limburg

Top 10 Limburgse tewerkstelling				
Rang (rang vorig jaar)	Bedrijf	Aantal werknemers 2015	Aantal werknemers 2014	Verschil
1 (2)	H.Essers	1799	1.915	-116
2 (3)	Aperam Stainless Belgium nv/sa	1.110	1.081	29
3 (4)	Tenneco Automotive Europe bvba	1.013	1.061	-48
4 (8)	ZF Wind Power Antwerpen nv	786	675	111
5 (5)	Infrax Limburg	772	778	-6
6 (12)	Cegeka Groep nv	660	594	66
7 (9)	Noliko nv	647	636	11
8 (7)	Nitto Europe nv	635	683	-48
9 (10)	Vaessen Industries	614	626	-12
10 (1)	Ford Werke G.m.b.H.	585	4.073	-3.488
11 (13)	Aldi nv	537	555	-18
Totaal zonder Ford Werke G.m.b.H.		8.573	8.604	

Voor het opmaken van de top 10 van de tewerkstelling wordt er gekeken naar de effectief Limburgse tewerkstelling. In 2015 voert H.Essers de lijst aan. Voorts wordt er in de top 10 van de Limburgse tewerkstelling in 2015 wat aan stoelendans gedaan. Nieuwkomers in de top 10 zijn Cegeka Groep (meteen op de zesde positie) en Aldi nv (elfde positie). Opvallende stijger is ZF Wind Power Antwerpen die van plaats acht in 2014 naar plaats vier wijpt in 2015. Om de vergelijking met 2014 te maken in aantallen, herhalen we nog even dat we hierbij abstractie gemaakt hebben van Ford Werke G.m.b.H, ook al nemen we het bedrijf wel op in dit overzicht (Testbanen Lommel), op de tiende plaats. Omdat het bedrijf niet in de optelling meegenomen is, hebben we een elfde bedrijf aan de lijst toegevoegd hiervoor.

In 2015 kennen 4 van de 10 grootste Limburgse werkgevers in de Top 500 een stijging van hun personeelsbestand. In 2014 waren er dit slechts 3. In 2013, 2012, 2011, 2010 en 2009 waren het er respectievelijk 7, 7, 5, 5 en 3. In 2015 stelt de top 10 van de tewerkstelling in totaal 8.573 mensen tewerk. Exact dezelfde bedrijven stelden het jaar voordien nog 8.604 mensen tewerk (-31). De top 10 van 2014 (andere rangschikking) stond in voor een totale tewerkstelling van 8.807 werknemers, dus 234 meer arbeidsplaatsen dan in de rangschikking van 2015.

Verder is het opmerkelijk hoe verschillend de top 10 van de tewerkstelling is t.o.v. de Top 10 van de omzet. Enkel Aperam Stainless Belgium en H.Essers bevinden zich in beide rankings.

Tot slot is het ook nuttig om een vergelijking te maken met de top 10 van de tewerkstelling van de Limburgse vzw's. Deze stellen samen 12.242 werknemers tewerk (+268 tegenover 2014). Dat zijn 3.669 werknemers meer dan de Top 10 van de Top 500-bedrijven. In de Top 10 van de tewerkstelling binnen de vzw's komen dezelfde namen terug als in 2014. Qua rangorde zijn enkel positie 4 en positie 5 met elkaar verwisseld. Voor een goed begrip: deze organisaties en verenigingen zijn niet betrokken in de overige analyses.

Top 10 tewerkstelling Limburgse vzw's			
Nummer	Bedrijf	2015	2014
1	Jessa Ziekenhuis	2.235	2.230
2	Ziekenhuis Oost-Limburg (ZOL)	2.192	2.099
3	Bewel vzw	1.651	1.657
4	Stijn vzw	1.249	1.172
5	Wit-Gele Kruis van Limburg vzw	1.242	1.226
6	Universiteit Hasselt	962	929
7	Mariaziekenhuis vzw	738	724
8	vzw Asster	720	708
9	Sint-Trudo Ziekenhuis vzw	672	657
10	vzw Sint-Franciskusziekenhuis	581	572
Totaal		12.242	11.974

3. Personeelskosten

3.1 Gemiddelde personeelskosten

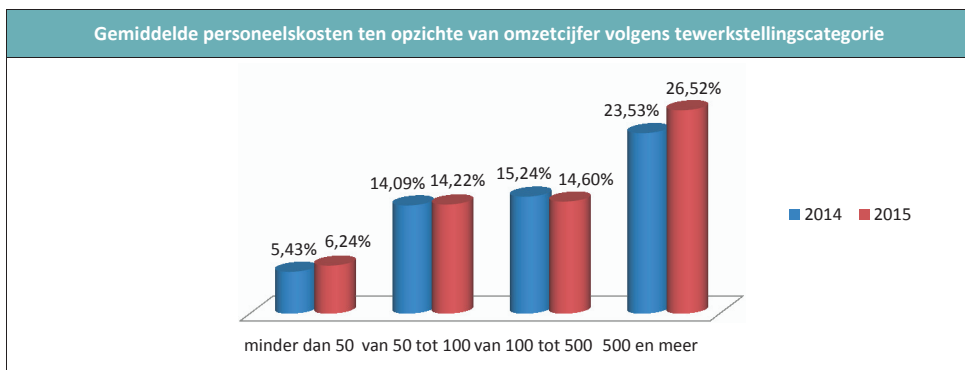
Binnen deze editie van de Top 500 zijn de personeelskosten gekend voor 448 bedrijven. Onderstaande cijfers zijn gebaseerd op berekeningen met de data van deze 448 bedrijven. De gemiddelde personeelskost per Top 500-medewerker wordt berekend door de totale personeelskost van de Top 500-bedrijven waarvoor deze gekend is, te delen door het aantal werknemers van deze bedrijven. Hieruit blijkt dat de gemiddelde personeelskost per werknemer 59.281 euro bedraagt. Na een daling tussen 2013 en 2014 van 58.590 duizend euro naar 57.992 duizend euro gemiddeld per werknemer, gaat het in 2015 dus opnieuw in stijgende lijn.

3.2 Indeling personeelskosten volgens tewerkstellingscategorie

De gemiddelde ratio personeelskost in verhouding tot de omzet laat in 2015 een sterke stijging optekenen tot 16,36%. Deze gemiddelde ratio bedroeg in 2014 en 2013 respectievelijk 15,03% en 14,88%. Gemiddeld genomen is de personeelskost bij de Top 500 bedrijven dus meer dan evenredig gestegen dan het omzetcijfer.

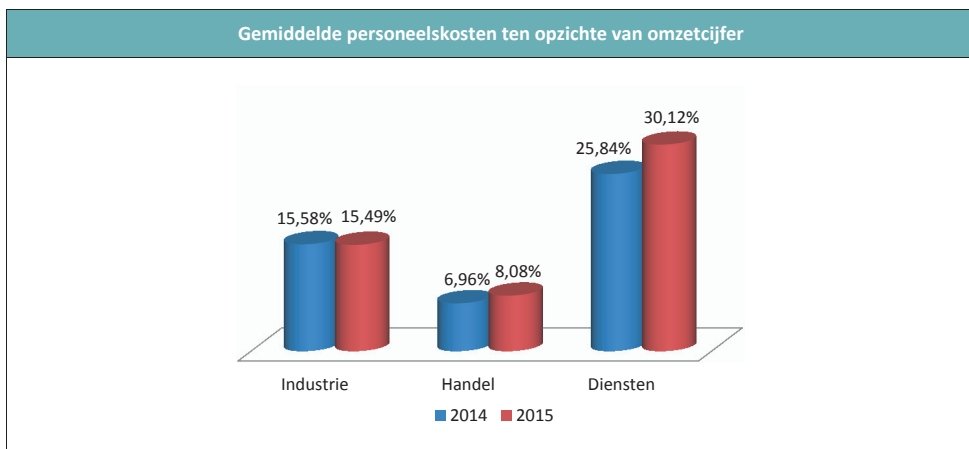
Personeelskosten (PK) ten opzichte van omzetcijfer (OC)				
	2015		2014	
Tewerkstellings-categorie	Aantal bedrijven	Gemiddelde PK/OC	Aantal bedrijven	Gemiddelde PK/OC
minder dan 50	190	6,24%	197	5,43%
van 50 tot 100	99	14,22%	100	14,09%
van 100 tot 500	125	14,60%	129	15,24%
500 en meer	34	26,52%	33	23,53%
Totaal	448	16,36%	459	15,03%

Wanneer we kijken naar deze ratio per tewerkstellingscategorie, dan merken we vanuit de sterkste stijging op bij de bedrijven met meer dan 500 werknemers. Dit is geen verrassing omdat het personeelsbestand hier ook fors gegroeid is. Bij de kleinere bedrijven stijgt de ratio eveneens (relatief) sterk, wat best opmerkelijk is omdat het personeelsaantal hier is afgenomen. De categorie van bedrijven met 100 tot 500 werknemers is de enige waar de ratio daalt.

3.3 Indeling personeelskosten volgens activiteit

Personeelskosten ten opzichte van omzetcijfer				
	2015		2014	
Activiteit	Aantal bedrijven	Gemiddelde PK/OC	Aantal bedrijven	Gemiddelde PK/OC
Industrie	212	15,49%	218	15,58%
Handel	155	8,08%	163	6,96%
Diensten	81	30,12%	78	25,84%
Totaal	448	16,36%	459	15,03%

De stijging van de gemiddelde personeelskost t.o.v. het omzetcijfer is vooral sterk bij diensten waar te nemen maar ook bij handel. In de dienstensector ligt de personeelskost ten opzichte van het omzetcijfer traditioneel hoger, gezien de arbeidsintensiviteit die deze sector kenmerkt, maar de stijging blijft opvallend. In de industrie daarentegen zien we een zeer lichte daling van de gemiddelde personeelskost ten opzichte van het omzetcijfer.

4. Toegevoegde waarde

Binnen de Top 500, editie 2015 is de toegevoegde waarde geanalyseerd voor 441 bedrijven, opnieuw zonder Ford Werke G.m.b.H. Twee bedrijven hebben een negatieve toegevoegde waarde en worden voor de analyse buiten beschouwing gelaten. De toegevoegde waarde wordt hierbij berekend als de som van de personeelskosten, financiële lasten, afschrijvingen en voorzieningen, belastingen en taksen en de nettowinst van het boekjaar.

4.1 Gemiddelde toegevoegde waarde

Gemiddelde toegevoegde waarde: indeling bedrijven volgens activiteit				
	2015		2014	
Activiteit	Aantal bedrijven	Gemiddelde TW in duizend euro	Aantal bedrijven	Gemiddelde TW in duizend euro
Industrie	207	17.632,59	210	18.131,41
Handel	153	6.827,07	158	5.883,61
Diensten	81	24.667,79	76	22.857,68
Totaal	441	15.175,91	444	14.581,96

De gemiddelde toegevoegde waarde van een Top 500 bedrijf bedraagt in 2015 15,18 miljoen euro, een toename met 4,07% ten opzichte van 2014. Tussen 2013 en 2014 was er ook al een stijging van 10,05%. Opvallend is dat de toegevoegde waarde in de industrie in 2015 wat terugvalt, met -2,75% ten opzichte van 2014, daar waar vorig jaar nog een stijging van bijna 10% werd opgetekend. De handel daarentegen laat een opmerkelijke stijging zien met liefst 16,04% (vorig jaar: +4,78%). De dienstenbedrijven zien hun toegevoegde waarde gemiddeld stijgen met 7,92% in 2015 (in 2014 was dit nagenoeg +15%). Als we de absolute cijfers evalueren dan kunnen we stellen dat de toegevoegde waarde gemiddeld het grootste is voor dienstenbedrijven, gevolgd door bedrijven actief in de industrie. Dit lijkt logisch. De toegevoegde waarde voor handelsbedrijven ligt gemiddeld een heel stuk lager.

Gemiddeld realiseert een Top 500-werknemer in 2015 een toegevoegde waarde van 93.508 euro. In 2014 en 2013 bedroeg dit respectievelijk 95.402 euro en 90.823 euro. Voor 2015 betekent het dus een daling met 1,98% ten opzichte van 2014, maar het ligt wel nog 2,96% hoger dan in 2013. In de industrie bedraagt de toegevoegde waarde per Top 500-werknemer 99.750 euro (-1,42%). In de dienstensector daalt de toegevoegde waarde naar 77.701 euro (-5,04%). Bij handel daarentegen stijgt de toegevoegde waarde per Top 500-werknemer tot 112.728 euro (+9,21%). Dit maakt handel de sector met de hoogste toegevoegde waarde per medewerker in de Top 500.

4.2 Toegevoegde waarde ten opzichte van omzetcijfer volgens activiteit

Toegevoegde waarde ten opzichte van omzetcijfer: indeling bedrijven volgens activiteit				
	2015		2014	
Activiteit	Aantal bedrijven	Gemiddelde TW/OC	Aantal bedrijven	Gemiddelde TW/OC
Industrie	207	26,86%	210	28,07%
Handel	153	14,32%	158	12,75%
Diensten	81	43,60%	76	43,64%
Totaal	441	26,28%	444	26,07%

De gemiddelde ratio toegevoegde waarde ten opzichte van omzet is in 2015 licht gestegen ten opzichte van 2014 en bedraagt nu 26,28%. Gemiddeld is de toegevoegde waarde dus meer dan evenredig gestegen dan de omzet. Deze stijging is vooral waar te nemen in de handelssector (van 12,75% naar 14,32%). Voor de industrie en de dienstbedrijven neemt deze ratio gemiddeld echter af, zij het wel zeer minimaal voor deze laatste sector. Als we niet naar de evolutie maar naar de verhouding zelf kijken dan stellen we vast dat de dienstensector de hoogste toegevoegde waarde scoort in verhouding tot de omzet. In de sector handel ligt die verhouding drie keer lager.

4.3 Toegevoegde waarde ten opzichte van omzetcijfer volgens tewerkstellingscategorie

Toegevoegde waarde ten opzichte van omzetcijfer: indeling bedrijven volgens tewerkstelling				
	2015		2014	
Tewerkstellings-categorie	Aantal bedrijven	Gemiddelde TW/OC	Aantal bedrijven	Gemiddelde TW/OC
Minder dan 50	190	13,41%	189	14,63%
van 50 tot 100	95	24,51%	96	24,38%
van 100 tot 500	124	26,07%	128	26,02%
500 en meer	32	40,46%	31	39,27%
Totaal	441	26,28%	444	26,07%

De lichte stijging van de gemiddelde ratio toegevoegde waarde ten opzichte van de omzet doet zich voor in alle tewerkstellingscategorieën, behalve bij de bedrijven met minder dan 50 werknemers, waar we een daling opmerken richting het niveau van 2013. De grootste bedrijven scoren duidelijk hoger voor deze ratio dan de minder grote bedrijven.

4.4 De personeelskosten ten opzichte van de toegevoegde waarde

Personeelskosten ten opzichte van de toegevoegde waarde: indeling bedrijven volgens activiteit				
	2015		2014	
Activiteit	Aantal bedrijven	Gemiddelde PK/TW	Aantal bedrijven	Gemiddelde PK/TW
Industrie	207	60,80%	210	59,09%
Handel	153	52,03%	158	54,65%
Diensten	81	74,20%	76	70,13%
Totaal	441	63,43%	444	61,42%

We bekijken ook hoeveel van de toegevoegde waarde uiteindelijk naar de personeelskosten gaat. In 2015 is die verhouding gemiddeld 63,43%. Dit is een stijging ten opzichte van 2014 (61,42%), maar haast gelijk aan het niveau van 2013 (64,03%). Dit betekent dat de personeelskost in 2015 sneller is gestegen dan de toegevoegde waarde. Het houdt in dat er daardoor minder ruimte is om te investeren, om voorzieningen aan te leggen, om winsten te genereren, enzovoort. Het is logisch dat deze ratio het hoogst is bij de arbeidsintensieve dienstensector.

5. Rendabiliteit

Voor 447 Top 500-bedrijven zijn de nettowinst en de cashflow gekend. Cashflow wordt daarbij gedefinieerd als de som van nettowinst en afschrijvingen. Hieronder wordt dan ook de rendabiliteit van deze 447 Top 500-bedrijven bekeken en dit opnieuw zonder Ford Werke G.m.b.H.

5.1 Nettowinst

Relatief aantal bedrijven met een nettoverlies			
Jaar	Bedrijven in referetgroep	Bedrijven met verlies	Relatief aantal
2008	457	74	16,19%
2009	455	95	20,88%
2010	461	70	15,18%
2011	458	78	17,03%
2012	447	73	16,33%
2013	450	87	19,33%
2014	451	70	15,52%
2015	447	64	14,32%

Het relatief aandeel van bedrijven met een verlies (14,32%) blijft in 2015 voor het tweede jaar op rij afnemen na het dramatische 2013. In 2013 maakte net geen één vijfde van de Top 500-bedrijven verlies (19,33%). Het dieptepunt van 2009 was nooit zo dichtbij als toen. Er is gelukkig een duidelijke trendbreuk gerealiseerd in 2014, die zich ook verderzet in 2015. De voorbije 8 jaar lag het aantal bedrijven in de Top 500 met verlies nooit zo laag als in 2015.

Gemiddelde nettowinst (in duizend euro)						
	2015			2014		
Activiteit	Aantal bedrijven	Gemiddelde NW	Mediaan NW	Aantal bedrijven	Gemiddelde NW	Mediaan NW
Industrie	210	2.322,71	680,1	214	2.906,96	536,7
Handel	155	1.504,53	482,0	161	1.063,27	420,0
Diensten	82	1.793,30	462,3	76	2.863,91	513,2
Totaal	447	1.941,88	571,8	451	2.241,53	517,0

De gemiddelde nettowinst (inclusief verlieslatende bedrijven) bedraagt in 2015 1.941,88 duizend euro, een daling met 13,37% ten opzichte van de gemiddelde nettowinst in 2014. Het dus een terugval sinds 2014, maar 2014 was

dan ook een jaar met een extreme stijging van de gemiddelde nettowinst met liefst 69,43% ten opzichte van 2013. Maar ondanks de daling, zitten de Top 500-bedrijven met hun gemiddelde nettowinst nog veraf van de dieptepunten in 2012 en 2009, waar dit gemiddelde minder dan een miljoen euro bedroeg.

Bij de mediaan van de nettowinst stellen we een evolutie in de omgekeerde richting vast, want deze ligt met een waarde van 571,80 duizend euro in 2015 10,60% hoger dan in 2014 (517,00 duizend euro). Dit doet enigszins wat af van het negatieve aanvoelen, dat mogelijk wat getekend is door een aantal zeer negatieve cijfers die doorwegen in het gemiddelde.

Gaan we gericht kijken naar de sectoren dan zien we dat de gemiddelde nettowinst in de industrie afneemt met 20,10% ten opzichte van 2014. De mediaan daarentegen ligt 26,72% hoger. Bij de diensten is de dalende trend in het gemiddelde nog veel sterker met haast 40%. Hier bevestigt de mediaan wel dezelfde trend, hoewel niet zo dramatisch (-11,01%). De verdubbeling tussen 2013 en 2014 blijkt hiermee voor een stuk terug verloren. De sector handel is de enige sector die (goede) vooruitgang boekt in 2015, zowel volgens het gemiddelde als volgens de mediaan. In het algemeen blijken de waarden (gemiddelde en mediaan) qua rendabiliteit het hoogste in de industrie.

5.2 Cashflow

Omdat cashflow hier gedefinieerd wordt als de som van de nettowinst en de afschrijvingen, nemen we eerst de afschrijvingen onder de loep.

Gemiddelde afschrijvingen (in duizend euro)						
	2015			2014		
Activiteit	Aantal bedrijven	Gemiddelde afschrijvingen	Mediaan afschrijvingen	Aantal bedrijven	Gemiddelde afschrijvingen	Mediaan afschrijvingen
Industrie	214	2.384,35	775,0	219	2.236,35	815,6
Handel	154	849,03	283,1	163	801,39	263,8
Diensten	82	2.542,37	790,0	78	2.624,04	812,7
Totaal	450	1.887,72	537,0	460	1.793,61	547,1

De gemiddelde afschrijvingen over de sectoren heen bedragen 1,89 miljoen euro per Top 500-bedrijf, wat een stijging met 5,25% is ten opzichte van 2014. De mediaan van de afschrijvingen daarentegen laat een lichte daling zien met 1,85%. Bij industrie en handel zien we het gemiddelde van de afschrijvingen licht stijgen met respectievelijk 6,62% en 5,94%. De mediaan kan dit enkel bevestigen voor de handel. De gemiddelde en mediaanwaarden liggen hier bij handel wel een stuk lager dan bij industrie en diensten. De dienstenbedrijven in de Top 500 hebben gemiddeld gezien de grootste afschrijvingen, ondanks de daling ten opzichte van 2014 van zowel het gemiddelde (-3,11%) als de mediaan (-2,79%).

Het relatief aantal bedrijven met een negatieve cashflow (nettowinst + afschrijvingen) stijgt in 2015 tot 7,14%. In 2014 was dit slechts voor 5,99% van de bedrijven het geval, een record (in de positieve zin) voor de afgelopen 8 jaar.

Relatief aantal bedrijven met een negatieve cashflow			
Jaar	Bedrijven in referategroep	Bedrijven met een negatieve cashflow	Relatief aantal
2008	455	32	7,03%
2009	455	34	7,47%
2010	461	31	6,72%
2011	458	32	6,99%
2012	447	35	7,83%
2013	450	36	8,00%
2014	451	27	5,99%
2015	448	32	7,14%

Gemiddelde cashflow (in duizend euro)						
Activiteit	2015			2014		
	Aantal bedrijven	Gemiddelde CF	Mediaan CF	Aantal bedrijven	Gemiddelde CF	Mediaan CF
Industrie	210	4.629,50	1.483,4	214	5.067,83	1.513,8
Handel	156	2.312,07	859,5	161	1.868,85	780,3
Diensten	82	4.325,88	1.828,8	76	5.547,40	1.540,2
Totaal	448	3.766,96	1.215,6	451	4.006,66	1.189,1

In 2015 bedraagt de gemiddelde cashflow 3,77 miljoen euro, een daling van 5,98% ten opzichte van de gemiddelde cashflow in 2014 (4,01 miljoen euro) maar nog steeds een heel stuk beter dan in 2013 (3,10 miljoen euro). De daling van dit gemiddelde vinden we terug bij industrie en (vooral) bij diensten, hoewel de mediaan voor diensten net het tegenovergestelde doet vermoeden. Voor de industrie bevestigt de mediaan wel de achteruitgang. Voor handel gaat het duidelijk gunstiger in 2015. Zowel het gemiddelde (+23,72%) als de mediaan (+10,14%) zijn hier bewijs van.

Los van de evoluties sinds 2014 laten de sectoren industrie en diensten in de Top 500 de hoogste cijfers optekenen voor cashflow, met in 2015 de industrie als koploper qua gemiddelde en de dienstensector als koploper qua mediaan.

5.3 Rendabiliteit

Eigen Vermogen

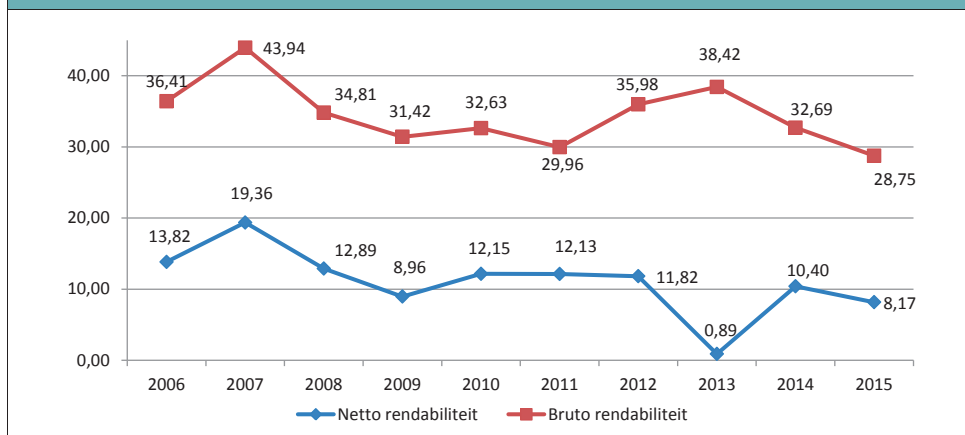
Omdat we voor rendabiliteit kijken naar de verhoudingen nettowinst en cashflow ten opzichte van het eigen vermogen, kijken we eerst naar het eigen vermogen. Het gemiddelde eigen vermogen van de Top 500-bedrijven stijgt in 2015 met 5,49% ten opzichte van 2014 en bedraagt nu 27,26 miljoen euro. Uitgesplitst per sector zien we in de industrie (+5,63%) en handel (+14,69%) de stijging terugkomen. Ook de mediaan kent een opwaartse beweging: een stijging van 8,69% bij industrie en van 8,64% bij handel. Diensten volgt de trend van de andere sectoren niet en laat een lichte daling in gemiddelde (-2,15%) en mediaan (-2,79%) optekenen voor het eigen vermogen.

Gemiddeld eigen vermogen (in duizend euro)

Activiteit	2015			2014		
	Aantal bedrijven	Gemiddeld eigen vermogen	Mediaan eigen vermogen	Aantal bedrijven	Gemiddeld eigen vermogen	Mediaan eigen vermogen
Industrie	209	37.836,62	9.608,9	215	35.821,47	8.840,7
Handel	156	11.746,24	4.138,9	160	10.241,93	3.809,8
Diensten	79	29.901,94	4.818,2	74	30.559,57	4.956,4
Totaal	444	27.257,93	6.099,9	449	25.839,05	5.851,4

Gemiddelde ratio rendabiliteit

Gemiddelde rendabiliteitsratio (netto en bruto) (in %)

Gemiddelde netto rendabiliteit

De gemiddelde ratio netto rendabiliteit (nettowinst ten opzichte van eigen vermogen) gaat in 2015 in dalende lijn met een waarde van 8,17%. In 2014 leken we met een ratio van 10,40% opnieuw aan te pikken bij de waarden gangbaar voor het dieptepunt in 2013 (0,89%). Maar 2015 kan de beweging van 2014 niet herhalen en de ratio komt lager uit, als tweede laagste in de voorbije 10 jaar. Voorzichtigheid bij de interpretatie van deze ratio's is aangewezen omwille van de beïnvloeding door uitschieters.

Om hier nog een vollediger beeld op te krijgen, bekijken we naast de gemiddelde ratio netto rendabiliteit ook de verhouding van de gemiddelde nettowinst ten opzichte van het gemiddeld eigen vermogen van de Top 500. Hier stellen we vast dat industrie en vooral diensten inboeten op dit vlak. Kijken we echter naar de mediaanwaarden, dan wordt deze achteruitgang niet bevestigd, wel integendeel. De handelssector blijft stevig overeind op het vlak van netto rendabiliteit, zo blijkt zowel uit de gemiddelde waarde als de mediaanwaarde die beide stijgen.

Gemiddelde netto rendabiliteit: gemiddelde nettowinst / gemiddeld eigen vermogen en mediaan ratio				
	2015		2014	
Activiteit	Gemiddelde NW/ gemiddelde EV	Mediaan (NW/EV)	Gemiddelde NW/ gemiddelde EV	Mediaan (NW/EV)
Industrie	6,01%	7,70%	7,92%	6,89%
Handel	12,63%	9,67%	10,55%	9,34%
Diensten	5,92%	8,75%	9,66%	8,06%
Totaal	6,99%	8,36%	8,63%	8,09%

Gemiddelde bruto rendabiliteit

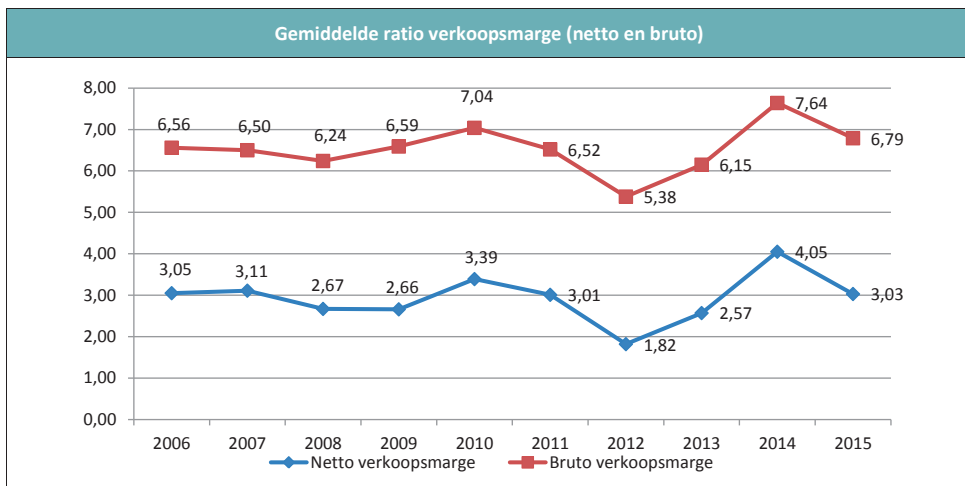
De gemiddelde ratio bruto rendabiliteit (cashflow ten opzichte van eigen vermogen) daalt van 32,69% naar 28,75% in 2015. Dit is het laagste in 10 jaar. Ook hier dient men opnieuw voorzichtig te zijn bij de interpretatie van deze ratio omwille van de beïnvloeding door uitschieters.

Gemiddelde bruto rendabiliteit: gemiddelde cashflow / gemiddeld eigen vermogen en mediaan ratio				
	2015		2014	
Activiteit	Gemiddelde CF/ gemiddelde EV	Mediaan (CF/EV)	Gemiddelde CF/ gemiddelde EV	Mediaan (CF/EV)
Industrie	12,12%	19,17%	13,91%	17,71%
Handel	19,59%	18,10%	18,49%	19,85%
Diensten	14,26%	24,48%	18,23%	21,63%
Totaal	13,67%	19,26%	15,40%	18,58%

Indien we kijken naar de verhouding van de gemiddelde cashflow van de Top 500 ten opzichte van het gemiddelde eigen vermogen van de Top 500, dan zien we hier een daling van 15,40% in 2014 naar 13,67% in 2015. Deze daling is waar te nemen bij industrie en vooral bij diensten. De mediaanwaarden daarentegen liggen dit jaar hoger in deze sectoren. Voor handel daalt de mediaanwaarde licht en scoort het gemiddelde enigszins hoger in 2015. De mediaan voor de bruto rendabiliteit voor alle sectoren samen stijgt licht, van 18,58% in 2014 naar 19,26% in 2015.

5.4 Verkoopsmarge

In vergelijking met de netto en bruto rendabiliteit valt op dat zowel de netto als de bruto verkoopsmarge constanter blijven over de jaren. We stellen vast dat, na twee jaren van stijgingen in 2013 en 2014, zowel de netto als de bruto verkoopsmarge in 2015 terug daalt. Van het niveau van het dieptepunt in 2012 zijn we echter nog wel een eind verwijderd.

Gemiddelde netto verkoopsmarge

De gemiddelde ratio nettowinst ten opzichte van omzetcijfer (netto verkoopsmarge) daalt van 4,05% naar 3,03% in 2015. De nettowinst is dus bij de meeste bedrijven minder dan evenredig toegenomen in vergelijking met de omzet. Ook bij deze ratio dient men voorzichtig te zijn met de beïnvloeding door uitschieters.

Gemiddelde netto verkoopsmarge: gemiddelde nettowinst / gemiddeld omzetcijfer en mediaan ratio				
Activiteit	2015		2014	
	Gemiddelde NW/ gemiddelde OC	Mediaan (NW/OC)	Gemiddelde NW/ gemiddelde OC	Mediaan (NW/OC)
Industrie	3,58%	2,41%	4,53%	1,90%
Handel	3,18%	1,67%	2,34%	1,74%
Diensten	3,20%	2,21%	5,47%	2,02%
Totaal	3,40%	2,17%	4,04%	1,86%

We kijken opnieuw niet enkel naar de gemiddelde ratio netto verkoopsmarge maar ook naar de verhouding gemiddelde nettowinst t.o.v. de gemiddelde omzet. De op deze manier berekende netto verkoopsmarge wijst ook op een daling en dit van 4,04% in 2014 naar 3,40% in 2015. Als we voortgaan op de gemiddelde waarden dan lijkt deze dalende trend zich opnieuw voor te doen in de sectoren industrie en diensten. De mediaanwaarden van de ratio daarentegen geven ook hier net betere resultaten weer voor 2015 dan voor 2014. Voor handel ligt de gemiddelde netto verkoopsmarge hoger dan in 2015 voor het gemiddelde van de waarden. De mediaan van de ratio scoort hier net wat minder.

Gemiddelde bruto verkoopsmarge

De gemiddelde ratio cashflow ten opzichte van het omzetcijfer (bruto verkoopsmarge) is in 2015 gedaald en dit van 7,64% naar 6,79%.

Gemiddelde bruto verkoopsmarge: gemiddelde cashflow / gemiddeld omzetcijfer en mediaan ratio				
	2015		2014	
Activiteit	Gemiddelde CF/ gemiddelde OC	Mediaan (CF/OC)	Gemiddelde CF/ gemiddelde OC	Mediaan (CF/OC)
Industrie	7,13%	5,04%	7,90%	5,11%
Handel	4,91%	3,06%	4,10%	3,05%
Diensten	7,72%	5,68%	10,60%	5,85%
Totaal	6,60%	4,39%	7,22%	4,30%

De gemiddelde bruto verkoopsmarge van de Top 500 daalt van 7,22% in 2014 naar 6,60% in 2015 voor wat betreft de verhouding van de gemiddelde cashflow ten opzichte van de gemiddelde omzet. Deze daling zien we wederom bij industrie en bij diensten, zowel met het gemiddelde als met de mediaan. Handel scoort in 2015 wat hoger dan in 2014 (gemiddelde en mediaan) maar scoort met haar gemiddelde ratio an sich wel het laagste van de drie sectoren.

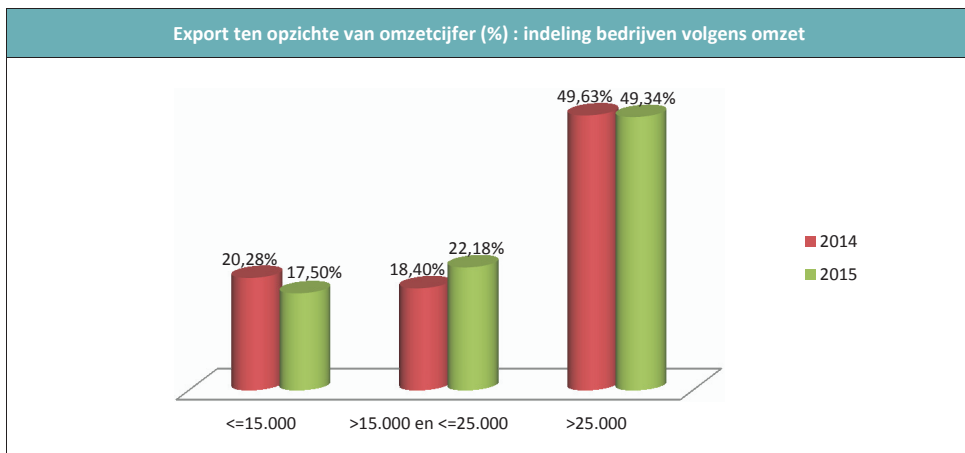
6. Export

Voor 441 bedrijven in deze editie van de Top 500 zijn de exportgegevens bekend voor het boekjaar 2015. De totale export (12,95 miljard euro) in verhouding tot de totale omzet (28,22 miljard euro) van deze 441 bedrijven, bedraagt 45,87%. In 2014, 2013, 2012, 2011 en 2010 bedroeg dit respectievelijk 45,59%, 46,39%, 49,43%, 50,62% en 50,76%. Na een jarenlange afname, stellen we dus terug een lichte stijging vast in 2015 van het exportaandeel in de totale Top 500-omzet.

6.1 Indeling van de export op basis van omzetcategorie

Export ten opzichte van omzetcijfer: indeling bedrijven volgens omzet				
	2015		2014	
Omzetcategorie in duizend euro	Aantal bedrijven	EXP/OC	Aantal bedrijven	EXP/OC
<=15.000	84	17,50%	90	20,28%
>15.000 en <=25.000	124	22,18%	130	18,40%
> 25.000	233	49,34%	230	49,63%
Totaal	441	45,87%	450	45,59%

Er zijn in 2015 183 bedrijven in de Top 500 die aangeven niet te exporteren. In 2014 en 2013 waren dit er respectievelijk 191 en 178. De ratio export ten opzichte van omzet is licht gestegen van 45,59% in 2014 naar 45,87% in 2015. De stijging van deze ratio is volledig toe te schrijven aan de bedrijven met tussen de 15 miljoen en 25 miljoen euro omzet. In de andere categorieën daalt de ratio, en dan vooral bij de kleinste bedrijven naar omzet. Verder wordt opnieuw vastgesteld dat bij een grotere omzet een groter aandeel van de omzet gerealiseerd wordt door export.

6.2 Indeling van de export op basis van activiteit

Export ten opzichte van omzetcijfer: indeling bedrijven volgens activiteit				
	2015		2014	
Activiteit	Aantal bedrijven	EXP/OC	Aantal bedrijven	EXP/OC
Industrie	209	66,16%	214	63,38%
Handel	157	18,77%	163	24,32%
Diensten	75	24,53%	73	21,51%
Totaal	441	45,87%	450	45,59%

Export volgens activiteit			
Activiteit	Aantal bedrijven	Totale export in duizend euro	Totale omzet in duizend euro
Industrie	209	10.255.466,40	15.501.579,60
Handel	157	1.400.467,10	7.460.293,50
Diensten	75	1.290.708,00	5.261.581,70
Totaal	441	12.946.641,50	28.223.454,80

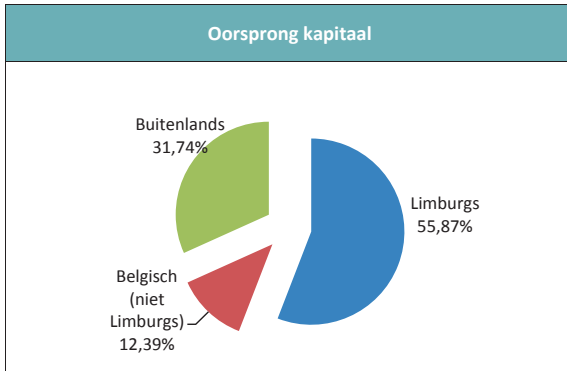
Van de totale omzet van de industrie wordt twee derde (66,16%) gerealiseerd uit export, wat een toename betekent ten opzichte van 2014 (63,38%). Ook in de dienstensector, waar 24,53% van de totale omzet behaald wordt uit export, stellen we een duidelijke toename vast ten opzichte van 2014 (21,51%). In 2014 tekenden beide sectoren nog een afname op, die in 2015 dus meer dan goed gemaakt wordt. De sector handel valt anderzijds sterk terug van 24,32% naar 18,77% exportaandeel in de omzet tegenover het jaar voordien. De industriële sector is de sector die verhoudingsgewijs veruit het grootste deel van haar omzet uit export haalt.

7. Oorsprong van het kapitaal

Binnen de Top 500, editie 2015, is de oorsprong van het kapitaal gekend voor 460 bedrijven. De analyse van de oorsprong van het kapitaal gebeurt dan ook op basis van de gegevens van deze 460 bedrijven.

7.1 Indeling op basis van tewerkstellingscategorie

Oorsprong kapitaal: indeling bedrijven volgens tewerkstelling						
Tewerkstellingscategorie	Limburgs		Belgisch (niet Limburgs)		Buitenlands	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
minder dan 50	65,63%	66,67%	11,46%	13,33%	22,92%	20,00%
van 50 tot 100	63,55%	62,96%	11,21%	12,96%	25,23%	24,07%
van 100 tot 500	39,68%	37,21%	11,11%	10,85%	49,21%	51,94%
500 en meer	37,14%	35,29%	25,71%	23,53%	37,14%	41,18%
Totaal	55,87%	55,37%	12,39%	13,30%	31,74%	31,33%

Het aandeel van de Top 500-bedrijven in buitenlandse handen neemt licht toe van 31,33% in 2014 naar 31,74% in 2015. Wat opmerkelijk is, is dat dit aandeel stijgt bij de bedrijven met minder dan 100 werknemers, terwijl het daalt bij de grotere bedrijven. Globaal geldt dat het aandeel ondernemingen in buitenlandse handen stijgt naarmate het aantal personeelsleden toeneemt, al is het relatieve aandeel buitenlandse bedrijven het grootst in de categorie van bedrijven die tussen 100 en 500 werknemers tewerkstellen.

In 2015 is 55,87% van de Top 500-bedrijven in Limburgse handen. Het Limburgse aandeel Top 500-bedrijven is daarmee licht gestegen ten opzichte van 2014 (55,37%) en 2013 (54,23%). Het aantal ondernemingen in Limburgse handen daalt al naargelang het aantal personeelsleden toeneemt. Van de kleinste bedrijven, uitgedrukt in aantal werknemers, is 65,63% in Limburgse handen. Maar dit is wel de enige categorie waar het aandeel van bedrijven in Limburgse handen daalt. Van de bedrijven die meer dan 500 werknemers tewerkstellen, is het kapitaal in 37,14% van de gevallen Limburgs. Hoewel dit een beduidend lager aandeel is, kunnen we hier toch spreken van een opmars tegenover 2014 (35,29%) en zeker 2013 (31,25%), toen dit aandeel sterk terugzakte ten opzichte van 2012 (35,48%).

Het aandeel van de Top 500-bedrijven met Belgische (niet-Limburgse) eigenaars is met 12,39% gedaald ten opzichte van 2014 (13,30%) en 2013 (13,88%). Het aandeel van Top 500-bedrijven in Belgische maar niet-Limburgse handen blijft in iedere categorie van tewerkstelling relatief laag. Het grootste aandeel zit duidelijk wel bij de bedrijven vanaf 500 werknemers.

7.2 Indeling op basis van omzetcategorie

Oorsprong kapitaal: indeling bedrijven volgens omzet								
	Limburgs		Belgisch (niet Limburgs)		Buitenlands		Totaal	
Omzetcategorie in duizend euro	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
<=15.000	75,00%	69,89%	7,95%	11,83%	17,05%	18,28%	19,13%	19,96%
>15.000 en <=25.000	59,68%	60,74%	17,74%	17,78%	22,58%	21,48%	26,96%	28,97%
>25.000	47,18%	46,64%	11,29%	11,34%	41,53%	42,02%	53,91%	51,07%
Totaal	55,87%	55,37%	12,39%	13,30%	31,74%	31,33%	100,00%	100,00%

Zoals eerder aangegeven is het relatief aandeel Limburgse ondernemingen in 2015 licht gestegen. In de verschillende omzetcategorieën zijn er wel wijzigingen. Zo stijgt het Limburgse aandeel in de Top 500-bedrijven met een omzet kleiner dan 15 miljoen euro vrij sterk en neemt vooral het aandeel Belgische niet-Limburgse bedrijven in deze omzetcategorie af. In de middelste categorie van de Top 500-bedrijven met een omzet tussen de 15 miljoen euro en de 25 miljoen euro blijven de verhoudingen redelijk hetzelfde als in 2014. Hetzelfde geldt eigenlijk voor de Top 500 bedrijven in de categorie >25 miljoen euro omzet, al stijgt het Limburgse aandeel hierin wel lichtjes, ten nadele van de bedrijven in buitenlandse handen.

7.3 Indeling op basis van regio

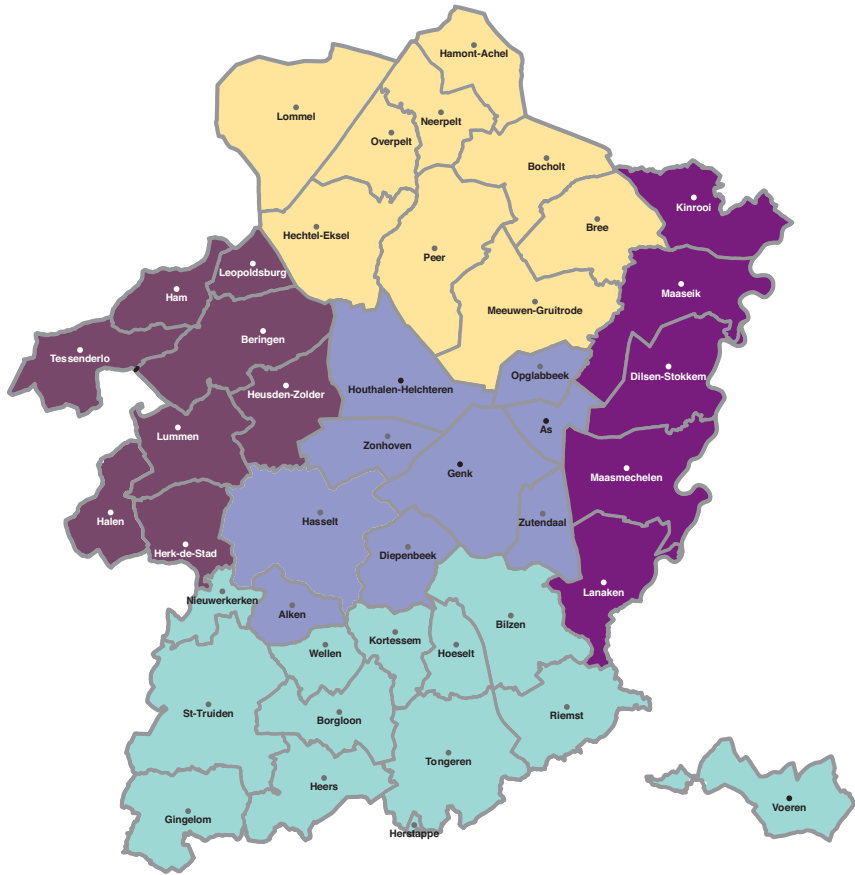
Oorsprong kapitaal: indeling bedrijven volgens regio						
	Limburgs		Belgisch (niet Limburgs)		Buitenlands	
Regio	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Midden-Limburg	55,11%	54,40%	10,80%	10,99%	34,09%	34,62%
Noord-Limburg	60,49%	62,50%	12,35%	12,50%	27,16%	25,00%
West-Limburg	47,22%	47,27%	19,44%	20,00%	33,33%	32,73%
Zuid-Limburg	68,85%	68,25%	6,56%	6,35%	24,59%	25,40%
Maasland	52,94%	45,16%	8,82%	19,35%	38,24%	35,48%
Totaal	55,87%	55,37%	12,39%	13,30%	31,74%	31,33%

Als we kijken naar het relatief aandeel van buitenlandse Top 500-bedrijven dan loopt dit lichtjes terug in Midden-Limburg en in Zuid-Limburg. Het aandeel is het grootst in het Maasland (38,24%), waar overigens de stijging het omvangrijkst is. Ook in Noord-Limburg is er een duidelijke stijging (27,16%). In West-Limburg is de stijging eerder klein (33,33%).

In de regio's Midden-Limburg en Zuid-Limburg stijgt het relatief aandeel Limburgse ondernemingen van de Top 500 zeer licht. In het Maasland is de stijging veel omvangrijker, van 45,16% naar 52,94%. In Noord-Limburg zien we wel een lichte daling, terwijl het aandeel in West-Limburg min of meer stabiel gebleven is. In Zuid-Limburg is de Limburgse verankering veruit het grootst, gevolgd door Noord-Limburg. Door de sterke stijging van het relatief aandeel Limburgse ondernemingen in het Maasland, is het nu West-Limburg dat het kleinste aandeel bedrijven in Limburgse handen kent (47,22%).

Het relatief aandeel Belgische (niet-Limburgse) ondernemingen blijft het hoogst in West-Limburg, waar 19,44% van de gevestigde Top 500-bedrijven in Belgische niet-Limburgse handen is. Zuid-Limburg blijft de laatste plaats bekleden (6,56%), al is vooral het gedaalde aandeel voor het Maasland hier opvallend, van 19,35% in 2014 naar 8,82% in 2015.

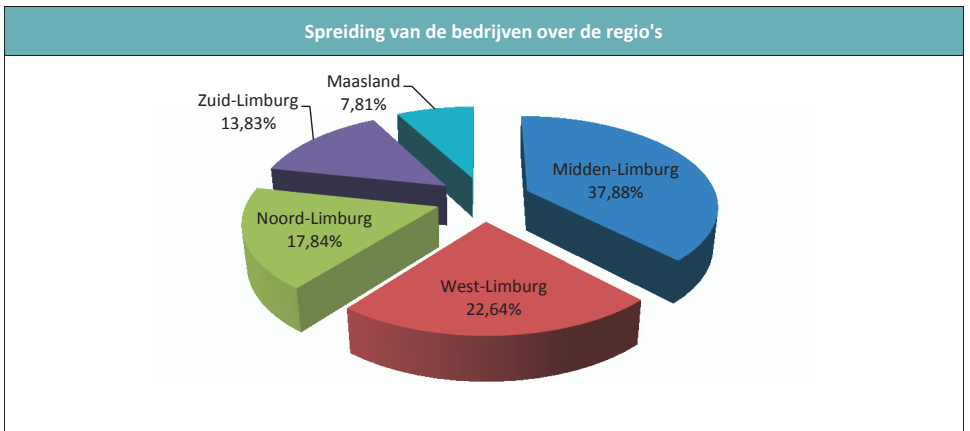
De Limburgse gemeenten

8. Spreiding

8.1. Spreiding van de Top 500-bedrijven

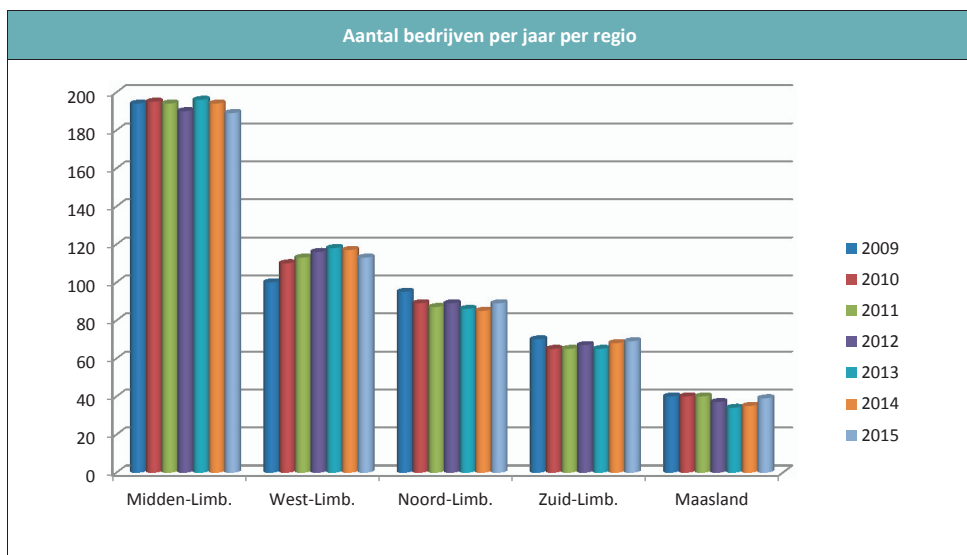
Spreiding van de bedrijven over de regio's				
Regio	Aantal bedrijven 2015	Aantal bedrijven 2014	Vershil vorig jaar	%
Midden-Limburg	189	194	-5	37,88%
West-Limburg	113	117	-4	22,64%
Noord-Limburg	89	85	+4	17,84%
Zuid-Limburg	69	68	+1	13,83%
Maasland	39	35	+4	7,81%
Totaal	499	499		100%

Op het vlak van regionale spreiding hebben Noord-Limburg en Maasland er elk vier Top 500-bedrijven bij en dit ten koste van de relatief 'grootste' regio's Midden-Limburg (-5) en West-Limburg (-4). Zuid-Limburg is qua aantal Top 500 bedrijven het meest stabiel in 2015 (+1). Midden-Limburg blijft met 189 bedrijven in de Top 500 duidelijk de grootste regio naar aantal Top 500-bedrijven.

8.2 Evolutie van de regionale spreiding van de Top 500-bedrijven

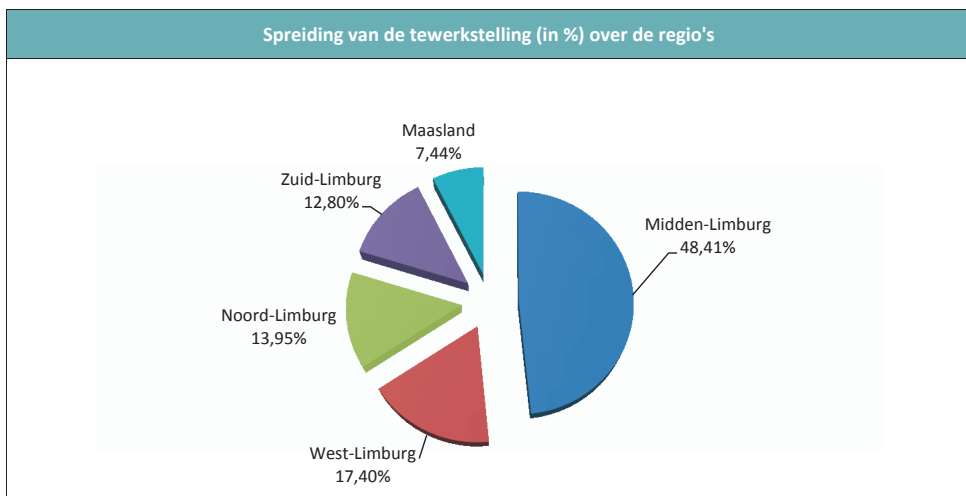
Aantal bedrijven per jaar per regio							
Regio	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Midden-Limburg	194	195	194	190	196	194	189
West-Limburg	100	110	113	116	118	117	113
Noord-Limburg	95	89	87	89	86	85	89
Zuid-Limburg	70	65	65	67	65	68	69
Maasland	40	40	40	37	34	35	39
Totaal	499	499	499	499	499	499	499

Als we naar de regionale spreiding van de Top 500-bedrijven kijken over de laatste zeven jaar dan stellen we vast dat de verschuivingen eerder beperkt zijn. Midden-Limburg blijft veruit de grootste regio en blijft over de jaren heen rond hetzelfde aandeel hangen. West-Limburg is gestaag gegroeid in aandeel, al lijkt zich hier de voorbije twee jaar een kentering af te tekenen. In Noord-Limburg was het aantal Top 500 sinds 2009 systematisch gezakt, maar de regio lijkt terug terrein te winnen in 2015. Zuid-Limburg en Maasland zitten in 2015 haast terug op hetzelfde niveau als in 2009 voor wat betreft het aandeel van bedrijven in de Top 500.

8.3 Spreiding van de tewerkstelling van de Top 500-bedrijven

Spreiding van de tewerkstelling over de regio's				
Regio	Aantal werknemers 2015	Aantal werknemers 2014	Vershil vorig jaar	Aandeel (%)
Midden-Limburg	37.824	36.046	1.778 (+4,9%)	48,41%
West-Limburg	13.595	14.023	-428 (-3,1%)	17,40%
Noord-Limburg	10.896	10.518	378 (+3,6%)	13,95%
Zuid-Limburg	10.005	8.462	1.543 (+18,2%)	12,81%
Maasland	5.811	5.613	198 (+3,5%)	7,44%
Totaal	78.131	74.662	3.469 (+4,7%)	100%

De regionale spreiding van de tewerkstelling binnen de Top 500 geeft toch een ander beeld dan op basis van het aantal bedrijven. De totale tewerkstelling neemt toe en, in tegenstelling tot de regionale spreiding op basis van het aantal bedrijven, gaat Midden-Limburg er op het vlak van tewerkstelling op vooruit (+1.778 werknemers), ondanks dat er vijf bedrijven minder uit deze regio in de Top 500 analyse zitten. De tewerkstellingsaangroei in Midden-Limburg ligt bovendien hoger dan het gemiddelde, waardoor deze regio er relatief ook licht op vooruitgaat. In West-Limburg werkt het lagere aantal (-4) Top 500-bedrijven wel duidelijk in door het werknemersaantal (daling met 428 werknemers). Noord-Limburg en Maasland zien hun relatieve gewicht in werknemersaantallen licht inkrimpen, hoewel ze in absolute aantallen nog steeds een aangroei hebben van respectievelijk 378 en 198 werknemers. Zuid-Limburg ziet haar aandeel sterk stijgen op basis van het aantal werknemers (in absolute termen bedraagt de aangroei zelfs 1.543 werknemers), waarbij dient opgemerkt dat deze regio in deze Top-500 slechts een bedrijf meer telt dan vorig jaar.

8.4 De Top 10 van gemeenten naar het aantal Top 500-bedrijven

Top 10 gemeenten volgens aantal Top 500-bedrijven			
Rang (rang vorig jaar)	Gemeente	Aantal Top 500-bedrijven	Vershil vorig jaar
1 (1)	Hasselt	71	+4
2 (2)	Genk	56	-7
3 (3)	Beringen	33	+5
4 (4)	Tessenderlo	24	-1
5 (6)	Sint-Truiden	23	0
6 (12)	Lommel	20	+5
7 (8)	Lummen	20	0
8 (9)	Overpelt	20	0
9 (7)	Houthalen-Helchteren	20	-2
10 (5)	Heusden-Zolder	17	-6

Bovenaan de rangschikking is Hasselt naar aantal bedrijven opgenomen in de Top 500 verder afstand aan het nemen van Genk. In 2013 voerde Genk de lijst nog aan met een aantal van 67 bedrijven (Hasselt telde toen 64 Top 500-bedrijven). In 2015 telt Hasselt er 71 en Genk slechts 56, respectievelijk een stijging van 4 en een daling van liefst 7 tegenover 2014. Voor Genk speelt hier ongetwijfeld het wegvallen van Ford en een aantal toeleveranciers mee. Beide steden zijn samen nog steeds goed voor 127 bedrijven in de Top 500-rangschikking, meer dan een kwart van alle Top 500-bedrijven. Beringen noteert het tweede jaar op rij een sterke stijging met 5 bedrijven en kent dus een zeer opmerkelijke opmars. Een andere opmerkelijke stijger is Lommel, met ook 5 extra bedrijven in de Top 500, waarmee ze ook haar intrede maakt in de top 10. Grootste verliezer in deze rangschikking is Heusden-Zolder, met maar liefst 6 bedrijven minder in de Top 500, waarmee ze nog maar net de top 10 haalt met 17 bedrijven in de Top 500. Een kanttekening bij bovenstaand overzicht is dat in geval van een gelijk aantal bedrijven voor verschillende gemeenten, we de gemeente bovenaan geplaatst hebben waar deze bedrijven samen het meeste werknemers vertegenwoordigen. Bijvoorbeeld: de 20 Top 500-bedrijven in Lommel stelden in 2015 samen 3.258 mensen tewerk. De 20 Top 500-bedrijven in Houthalen-Helchteren stelden 2.226 mensen tewerk. Op die manier staan Opglabbeek en Tongeren net niet in de top 10, terwijl zij als gemeente ook 17 bedrijven in de Top 500 tellen.

8.5. De Top 10 van de gemeenten naar de tewerkstelling van de Top 500-bedrijven

De laatste vergelijking hierboven geeft al aan dat het aantal bedrijven per gemeente in de Top 500 natuurlijk niet alleszeggend is voor het totale bedrijfseconomische gewicht. Ook het aantal personeelsleden dat ze tewerkstellen is een valabele factor om de vergelijking te maken tussen de verschillende gemeenten. We doen hieronder de oefening.

Met de focus op het aantal werknemers bij de Top 500-bedrijven in de gemeenten voert Genk wel nog altijd de lijst aan, voor Hasselt op de tweede en Sint-Truiden op de derde positie. Opmerkelijk is wel dat Hasselt een grote stijging met 857 werknemers laat optekenen, daar waar dit in Genk slechts +10 is. Dit valt uiteraard te verklaren doordat Hasselt in 2015 4 bedrijven meer en Genk 7 bedrijven minder telt in de Top 500 rangschikking dan het jaar voordien. Hierdoor komt Hasselt (14.898) wel zeer dicht in de buurt van koploper Genk (15.045) qua tewerkstelling. Andere toenames zien we in Beringen (+530) en in Lommel, waar de toename met 935 zelfs spectaculair mag genoemd worden op een totaal van 3.258 werknemers in 2015. Deze stijging met ruim 40% is uiteraard wel deels te verklaren door de eveneens indrukwekkende toename van het aantal Lommelse bedrijven in de Top 500 rangschikking (van 15 naar 20 bedrijven).

Van de gemeenten met een kleiner totaal aantal werknemers bij de Top 500-bedrijven op hun grondgebied moet Heusden-Zolder het meeste prijsgeven. Met 508 minder werknemers belandt de gemeente hiermee buiten de top 10. Het gegeven dat er tegenover 2014 liefst 7 (van de destijds 23) bedrijven uit Heusden-Zolder minder in de rangschikking van de Top 500 staan, speelt hier uiteraard wel een grote rol. Voor alle duidelijkheid, het verdwijnen van een aantal bedrijven uit de Top 500 wil natuurlijk niet (automatisch) zeggen dat deze bedrijven verdwenen zijn uit de gemeente (verhuis of faillissement). Uiteraard kan dit ook te wijten zijn aan een gedaalde omzet tot onder de 11,6 miljoen euro die nodig is om de Top 500 te halen.

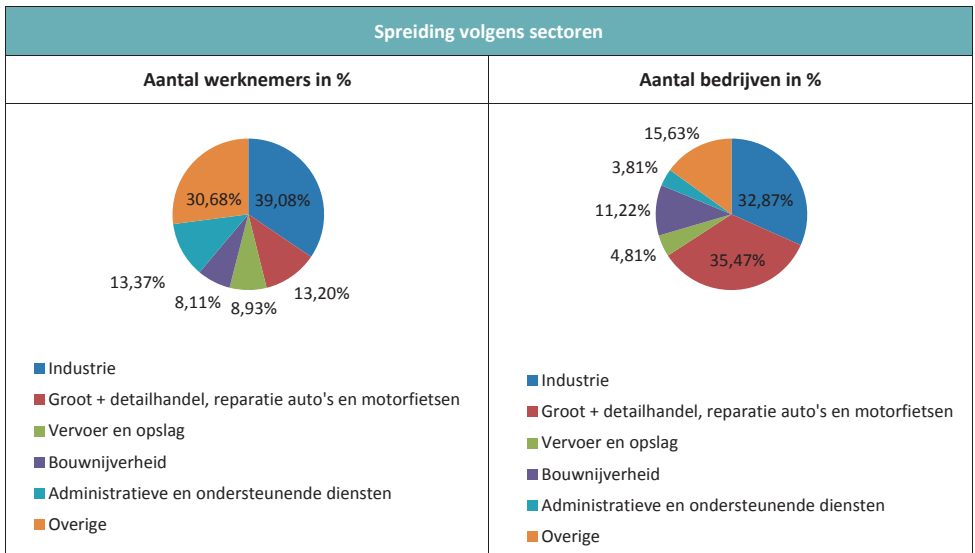
Top 10 gemeenten volgens tewerkstelling in de Top 500			
Rang (rang vorig jaar)	Gemeente	Aantal werknemers	Vershil vorig jaar
1 (1)	Genk	15.045	+10
2 (2)	Hasselt	14.898	+857
3 (3)	Sint-Truiden	4.351	+161
4 (5)	Beringen	3.613	+530
5 (11)	Lommel	3.258	+935
6 (4)	Tessenderlo	3.200	-10
7 (6)	Dilsen-Stokkem	3.079	+67
8 (7)	Lummen	2.591	-224
9 (8)	Overpelt	2.576	+41
10 (10)	Houthalen-Helchteren	2.226	-124

8.6 Indeling van de Top 500-bedrijven naar sector

De indeling van de Top 500-bedrijven naar sectoren gebeurt op basis van de codes van de NACE-BEL 2008. De codes op niveau 'afdeling' van de titels van de NACE-BEL 2008 worden tussen haakjes geplaatst.

Industrie is sinds 2013 niet langer de belangrijkste sector binnen de Top 500 naar aantal bedrijven. Met een relatief aandeel van 32,87% in 2015 (35,00% in 2014) moet de industrie met name 'groothandel, detailhandel en reparatie van auto's en motorfietsen' laten voorgaan als grootste sector met een aandeel van 35,47%. De sector 'groothandel, detailhandel en reparatie van auto's en motorfietsen' is hiermee voor het derde jaar op rij, volgens aantal bedrijven in de Top 500, de belangrijkste sector. De bouwrijverheid bekleedt de derde plaats met 11,22% aandeel.

Als we de vergelijking maken op basis van het aantal werknemers dan blijft de industrie uitgesproken de grootste sector met 39,08% van alle Top 500-werknemers in dienst. De daling van de voorbije jaren wordt echter niet gestopt. Integendeel, pas in 2013 zakte dit aandeel voor het eerst onder de 50%, om in 2014 naar 42,72% verder te zakken. In 2015 duiken we dus onder de 40%. Op de tweede plaats volgens aantal werknemers staat de sector 'administratieve en ondersteunende diensten' met 13,37% aandeel. De sector 'groothandel, detailhandel en reparatie van auto's en motorfietsen' volgt als derde met 13,20% van de Top 500-werknemers. Dus ook al is deze laatste sector dominant in aantal bedrijven in de Top 500, op het vlak van tewerkstelling vertegenwoordigt ze slechts een derde van de industrie. Op de vierde en vijfde plaats voor wat betreft tewerkstelling vinden we achtereenvolgens de sectoren 'vervoer en opslag' met 8,93% en 'bouwrijverheid' met 8,11% aandeel. De overige sectoren samen zijn goed voor 30,68% van de totale tewerkstelling en 15,63% van het aantal bedrijven binnen de Top 500. Het gewicht van deze overige sectoren in de Top 500 neemt toe, niet verwonderlijk gezien de afname in vooral de industrie.

Spreiding van het aantal Top 500-bedrijven en werknemers van de Top 500 volgens sectoren		
Sector (NACE-code)	Aantal werknemers	Aantal bedrijven
Winning van delfstoffen (05-09)	0,37%	1,80%
Industrie (10-33)	39,08%	32,87%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht (35)	11,11%	0,80%
Distributie van water; afval en afvalwaterbeheer en sanering (36-39)	0,89%	1,80%
Bouwnijverheid (41-43)	8,11%	11,22%
Groot- en detailhandel, reparatie van auto's en motorfietsen (45-47)	13,20%	35,47%
Vervoer en opslag (49-53)	8,93%	4,81%
Informatie en communicatie (58-63)	3,49%	1,20%
Financiële activiteiten en verzekeringen (64-66)	7,28%	2,00%
Exploitatie van en handel in onroerend goed (68)	0,22%	0,80%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten (69-75)	2,40%	2,00%
Administratieve en ondersteunende diensten (77-82)	13,37%	3,81%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (86-88)	1,12%	0,80%
Kunst, amusement en recreatie (90-93)	0,07%	0,20%
Overige diensten (94-99)	0,36%	0,40%
Totaal	100%	100%

9. Samenvatting

Bij de analyse van de eenenderdtigste Top 500 vallen volgende tendensen op:

1. De **editie 2016** telt 46 'nieuwkomers' ten opzichte van de editie 2014. Om tot de Top 500-bedrijven in deze editie te behoren, is een omzet van 11,60 miljoen euro nodig. Dit ligt hoger dan in de vorige editie, waar de omzet van het 500ste bedrijf al op 10,91 miljoen euro lag.
2. De gemiddelde **omzet** van de Limburgse Top 500-bedrijven stijgt met 2,34 miljoen euro (+4,06%) en komt zo uit op 60,47 miljoen euro. Dit is een tweede stijging op rij (+2,66% in 2014), waarmee we duidelijk verder doorgroeien boven het omzetniveau van voor de crisis in 2008 (58,06 miljoen euro).

De gemiddelde omzet per werknemer was in 2014 al gedaald met 2,81%. In 2015 zet deze daling zich verder, zij het met slechts 0,62%. De gemiddelde omzet per werknemer van de Top 500-bedrijven bedraagt nu 386,21 duizend euro.

Van de totale omzet van de Top 500 is 54,37% afkomstig uit de industrie, terwijl 26,88% afkomstig is uit handel en 18,75% uit diensten. Het relatieve aandeel van de industrie blijft verder dalen.

Voor 317 Top 500-bedrijven steeg de omzet in 2015. Dat is beduidend meer dan in 2014 (296), 2013 (275) en 2012 (275).

3. De Top 500-bedrijven vertegenwoordigen 29,08% van de totale Limburgse **tewerkstelling** (uitgedrukt in voltijdse equivalenten).

Samen hebben de Limburgse Top 500-bedrijven in 2015 78.131 werknemers in dienst, wat 4,65% hoger ligt dan in 2014 (74.662). 52,21% van deze Top 500-werknemers zijn tewerkgesteld in de industrie, 34,77% in de dienstensector en 13,02% in de sector handel. De dienstensector groeit qua tewerkstelling het sterkst in absolute en in relatieve termen. De industrie kent een daling op dit vlak (56,08% in 2014).

4. Als we de **werkelijke personeelsevolutie bij de Top 500-bedrijven** willen kennen in 2015, dan dienen we een vergelijking te maken met het personeelsbestand van exact dezelfde bedrijven in het voorgaande boekjaar (2014). Deze vergelijking is meer genuanceerd maar toont eveneens een aanzienlijke toename van de tewerkstelling binnen de Top 500-bedrijven, namelijk met 2.752 arbeidsplaatsen (+3,67%). Bij 226 van de Top 500-bedrijven groeit de tewerkstelling in 2015 tegenover het jaar voordien. Bij 173 bedrijven daalt de tewerkstelling. Deze cijfers zijn gunstiger dan in 2014 en in 2013.
5. De gemiddelde **personeelskost** per werknemer bij de Top 500-bedrijven is in 2015 met ruim 2% gestegen tot 59,28 duizend euro. De daling in 2014 met 1,02% wordt hiermee meer dan teniet mee gedaan. Als we deze personeelskost in verhouding tot de omzet bekijken, dan stijgt deze ratio van 15,03% in 2014 naar 16,36% in 2015. De stijging van de gemiddelde personeelskost t.o.v. het omzetcijfer is vooral bij diensten en in mindere mate ook bij handel waar te nemen, maar daalde (licht) in de industrie.
6. De **toegevoegde waarde** in verhouding tot de omzet is de afgelopen jaren gestegen van 24,57% in 2013 over 26,07% in 2014 tot 26,28% in 2015. De stijging in 2015 uit zich vooral in de sector handel. In de industrie daarentegen daalt deze ratio. Ook in absolute cijfers gaat de toegevoegde waarde er in 2015 op vooruit. De personeelskosten van de Top 500-bedrijven nemen 63,43% van de toegevoegde waarde in (61,42% in 2014). In de dienstensector is deze ratio het hoogst (74,20%) en daar is de stijging ook het sterkst.

7. Inzake **oorsprong van kapitaal** blijft het aandeel Limburgse bedrijven (55,87% in 2015) ongeveer constant. Hoewel dit aandeel bij de bedrijven met meer dan 500 werknemers kleiner is (37,14%), zien we dit aandeel wel duidelijk terug stijgen. In 2013 was dit aandeel weggezakt tot slechts 31,25% (35,48% in 2012).
8. Er wordt van de totale omzet iets meer geëxporteerd in 2015 (45,87%) dan in 2014 (45,59%). De toename van deze ratio **export** ten opzichte van omzet doet zich bij zowel industrie als diensten voor, in tegenstelling tot in 2014, toen beide sectoren met een daling te maken kregen. Van de totale omzet van de industrie wordt in 2015 66,16% gerealiseerd uit export (63,38% in 2014). Ook in de dienstensector, waar 24,53% van de totale omzet behaald wordt uit export, stellen we een duidelijke toename vast ten opzichte van 2014 (21,51%). Bij handel merken we daarentegen een sterke daling van de export op ten aanzien van de omzet, van 24,32% in 2014 naar slechts 18,77% in 2015.
9. Het relatief aantal bedrijven met verlies ligt laag in 2015 en daalt al enkele jaren. 14,32% van de Top 500 bedrijven maakt verlies. In 2014 en 2013 maakte respectievelijk 15,52% en 19,33% van de Top 500-bedrijven verlies. De gemiddelde **nettowinst** echter daalt in 2015 met 13,37%. De bedrijven moeten dus een deel terug inleveren van de grote inhaalbeweging (toename) met 69,43% in 2014.

Het relatief aantal bedrijven met een negatieve **cashflow** (som van nettowinst en afschrijvingen) stijgt in 2015 naar 7,14% (5,99% in 2014). Voor de Top 500-bedrijven bedraagt de cashflow gemiddeld 3.77 miljoen euro, wat een daling is met haast 6% tegenover 2014 (4,01 miljoen euro) maar nog steeds een stuk hoger ligt dan in 2013 (3,10 miljoen euro). De gemiddelde afschrijvingen stijgen met iets meer dan 5% en bedragen 1,89 miljoen euro.

10. De **rendabiliteitsratio's** van de Top 500 kennen in 2015 de volgende evolutie:
 - De netto rendabiliteit van de Top 500 (gemiddelde ratio nettowinst t.o.v. het eigen vermogen per bedrijf) daalt van 10,40% (2014) naar 8,17% in 2015.
 - De bruto rendabiliteit van de Top 500 (gemiddelde ratio cashflow t.o.v. het eigen vermogen per bedrijf) daalt van 32,69% (2014) naar 28,75% in 2015.
 - De gemiddelde netto rendabiliteit (gemiddelde nettowinst t.o.v. het gemiddelde eigen vermogen) en de gemiddelde bruto rendabiliteit (gemiddelde cashflow t.o.v. het gemiddelde eigen vermogen) dalen beide in 2015.
 - De netto verkoopsmarge van de Top 500 (gemiddelde ratio nettowinst t.o.v. het omzetcijfer per bedrijf) daalt van 4,05% (2014) naar 3,03% in 2015.
 - De bruto verkoopsmarge van de Top 500 (gemiddelde ratio cashflow t.o.v. het omzetcijfer per bedrijf) kent een daling van 7,64% (2014) naar 6,79% in 2015.
 - De gemiddelde netto verkoopsmarge (gemiddelde nettowinst t.o.v. het gemiddelde omzetcijfer) en de gemiddelde bruto verkoopsmarge (gemiddelde cashflow t.o.v. het gemiddelde omzetcijfer) dalen beide in 2015.
 - Enige nuancering bij de dalende ratio's voor zowel rendabiliteit als verkoopsmarge is dat alle mediaanwaarden wel stijgen.